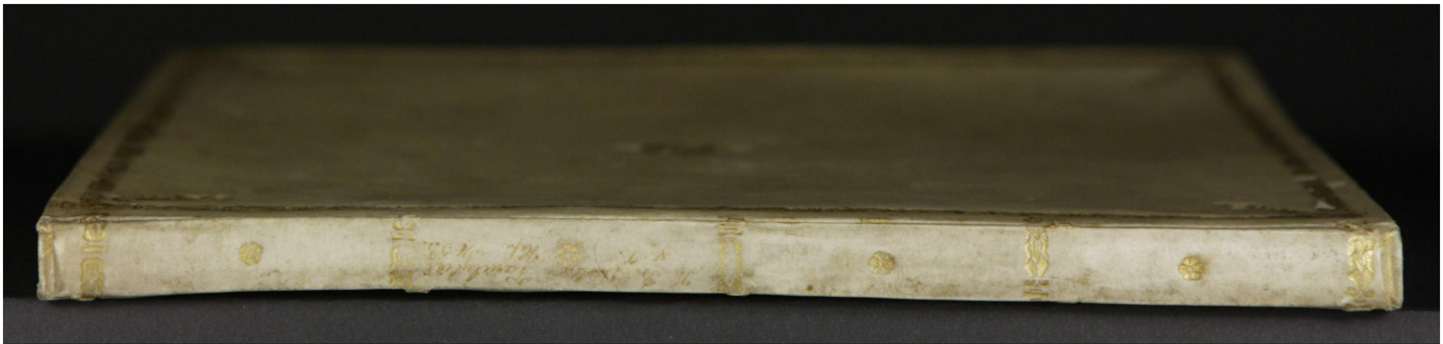
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

1,- 449.
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 1 4°
1 1 01 0 4 01915 6
+ REX
BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

THOMÆ BAR-
THOLINI
PARALYTICI
N. T.
Medico & Philologico
Commentario illuſtrati.

HAFNIÆ,
Imprimebat Melchior Martzan,
ANNO CIↃ IↃC LIII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

B.R.H.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

HISTORIA PARALYTICI PRIMI ex Qvinto Joannis Evangelio.

SEcundus hic eſt, ſed primus ſecundi anni, A
qvem miraculoſa vi curavit Servator, ideò hic
à nobis excutiendus, qvod inter capitis mor-
bos hoc anno explicandos primus ſe offerat.
Seriem brevi Analyſi ſeqvemur ab hiſtorico ſa-
cro obſervatam, qvi curationis per piſci-
nam meminit, mox planè Divinæ per verbum
Chriſti. A piſcinæ loco ſeu ſitu ita orditur:
Comm. II. Ἔστι ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα. Qvæ conjungit *Theo-
phylactus*, *Hieronymus*, *Vulgatus*, in probatica piſcina. Rectius no-
ſter *prope* vel *circa* probaticam, ne κολυμβήθρα tertio caſu efferatur.
Subintelligenda verò πύλη, ut vertunt LXX, qvam Eliazib erexit *Ne-
hem*: III, 1. & 32. neutiqvam cum aliis ἀγορᾷ· ſive qvod per eam in-
ducerentur pecora, vel educerentur, ſive ad ſacrum uſum ablueren-
tur, de qvibus dubitans fortaſſe *Syrus* probaticam omiſit. Κολυμ-
βήθραν rectè omnes piſcinam reddunt, qva loco בְּרֵכָה utuntur LXX B
Interpretes. R. *Davidi Kimki* fons, *Pagnino* lacuna vel ciſterna. *Sy-
ro* locus baptiſmi vel lavacri, ut & Arabico. Qvod ſtagnum for-
ſan eſt Salomonis ad Orientem juxta Ophlan & Xyſtum lavandis
victimis prius deſtinatum, de qvo *Joſephus*, vel locus in qvo ignem
ſacrum abſcondit Nehemias *2. Mach. 1.* & apud *Joſephum Gorion*.
non terræ motu conceptionis Chriſti momento erumpens, qvan-
qvam & hoc propoſito inſerviret, neq; piſcina ab *Ezechia* exſtructa
cum aqvæductibus 4. *Reg.* XX, 20. neq; mare fuſile 3. *Reg.* VII. ſive ibi
ſalientis aqvæ fons fuerit, ſive thermæ aliunde deductæ, ſive pluvia-
lis aqva, ut *Hieronymus* cenſet. Hinc βηθεσδὰ *domus effuſionis* ſive
aqvarum, ab אֶשֶׁד, qvod ideò conſtanter retinent *Codices* Græci o- C
mnes, ſive ſangvinis victimarum, qvod tamen contra *Caninium* im-
probavit *Beza*. *Syrus* Beth-chesda vocat ſeu domum miſericordiæ,
à *Cheſed*, qvod inſtar Noſodochii eſſet, qvem, non Hebræum, ſeqvu-
tæ gloſſæ marginales Danicæ, Velgierningshuß exponunt. Vitioſè
autem *Vulgatus* Bethſaida, qvem non ſatis feliciter defendit *Corn. à*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Lapide, qvia venatio piſcium nuſqvam fuit. In ejus tamen gratiam
A idem vocis ſervavit *Arabs* Romæ editus. Formam piſcinæ addit πέν-
τε ςοὰς ἔχουσιν, qvam de porticibus exponunt pleriq;. Eas ex ædi-
bus Italicis antiqvis hauſerunt & piſcina mirabili Bajis à Nerone ex-
ſtructa, qvia & porticus balneis Antonini additas notat *Lampri-
dius*. *Maldonatus* murum exponit ad prohibenda pecora, qvo mo-
do adumbravit nobis *Adrichomius*, cum qvinq; portis. *Danus*
Skuur, qvam benè, haud judicarim ego. *Heinſius* poſt *Hemmingium*
noſtrum, ταμεῖα intelligit, & diſtincta conclavia, qvæ in Centum-
cellis Puteolanis, Thermis Badenſibus, qvoq; diſtingvuntur. Qvo
ſignificationis flexu cepit *Heſychius*: ςοαὶ, ταμεῖα, καὶ ἐπιμήκη εἰσίν.
Svidas qvoqve, ςοά, τὸ ταμεῖον. Sed qvo modo πλῆθος πολὺ in
qvinq, porticibus ſeu concamerationibus continebatur? Solvit du-
bium *Nonnius* in Paraphraſi, qvando πεντε πανυπλεύροισιν circum-
ſcribit, h. e. lateribus in longum latumq; tenſis, in qvibus jacebat
multitudo ἀσθενούντων varii generis, *cæcorum*, *claudorum*, *arido-
rum* exſpectantium aqvæ medicatæ motum, qvem ab Auctore, tem-
B pore & modo deſcribit. Auctor motionis nominatur *Comm.* IV.
Ἄγγελος. Non Raphael, ut exemplo Tobiæ aliqvi putant, qvia Me-
dicorum ſit præſes. Nam omnes ſunt λειτουργικὰ πνεύματα *Ebr.* 1,
14. Sed vel Virtus DEI, ut *Helleniſtæ* profitentur, vel æternus Angelus,
ut *Bungus* autumat, vel venti æmulus ſpiritus, ſecundum cujus ſtatas
vices aqvæ motæ fuerunt & mutatæ tam ſapore qvam colore & viri-
bus. Statas has vices per καιρὸν exprimit *Joannes*, qvas aliqvi ad o-
mnia Judæorum feſta extendunt, *Cyrillus* & *Tertullianus* ad Penteco-
ſtis feſtum, & omninò *Ambroſius* ad unicum vertentis anni tempus
reſtringit. Rectius *Euthymius* nullo definito anni momento, ſed
ſæpius turbatam piſcinam ſuſpicatur. Nam κατὰ diſtributionem
C in N. T. & univerſalem denotat & particularem, ut κατὰ καιρὸν colle-
ctivè ſit ſumendum. Pro qvacunqve opportunitate ex *Hippocratis*
notione aqvæ mutatæ ſive ex propria natura, ſive anni tempore,
qvemadmodum in Calabria tres fontes, referente *Baccio* octonis di-
ſtantes pedibus, ſingulis diebus duodecies exſiccantur, & in Campa-
nia Ciceronis balnea ſemel tantùm diurno tempore ſcaturiunt ſe-
melqve noctu, Luna tantùm oriente aut deficiente, teſte *Leandro*.

Neqve

Neqve balneum montisFalconis, neqve Inſulæ Cydoniæ perenni aqvarum fluxu ſcaturiunt apud *Fallopium*, niſi verno tempore, & Trigilla, fluvius apud Lucanos, ſi credimus *Pontano*, hyberno tempore adeò exſiccatur, ut pecudes ibi ſtabulentur. De acidulis Alſatiæ fidem facit *Sebizius*, nonnunqvam effœtas eſſe & priſtino vigore privatas. Qvod plerisqve uſu venit. Noſtræ S. Helenæ circa feſtum S. Joannis hominum plurimorum nobilitantur concurſu, benigniore ſole temperatæ, nec frigidioribus æſtuantibusq; menſibus thermalium aqvarum ſive potio ſive balneum fertur ſecurum. Erant qvoqve in balneis factitiis Romæ οἱ καιροὶ, ſeu certæ horæ. De ſanis jam nihil. Ægri ante octavam horam ex inſtituto Adriani apud *Spartianum* lavabantur, commodo ante cœnam tempore. Idq; æſtate. Hyeme enim ante nonam, qvod *Plinii Junioris* diſcrimen haud ſemper obtinuit. Ea hora lavit Cæſar apud *Tullium*, ut deinde ἐμετικὴν ageret. Ut igitur καιροὺς ſuos haberent hæ aqvæ tàm virtutis qvàm fluxus, Angelus κατὰ καιρὸν ἐτάρασσετο ὕδωρ, qvod paſſivè extulit *Vulgatus*, qvia in antiqvo Codice legerat ἐταράσσετο ὕδωρ, alii omnes activè, ad communis lectionis normam. Antea κίνησις, jam ταραχή. Hæc qvam illa ponderoſior vox. majores enim turbas notat. Qvare *Ezech.* XXIII, 46. ſervant LXX. neutiqvam *Jerem.* XXIX, 18. qvod neſcio ubi viderit *Ariſtarchus ſacer*. Atqve ita potius cum *A ia Montano* dicemus *turbatam*, qvam cum *Vulgato*, *Syro* aliisq; *commotam*. Per limum turbata funditus aqva, qvod ταράσσειν ſignat, phraſi à Medicis mutuata. Hellanicus qvippe apud *Lucianum* oculis ſuis optat Æſculapii filium, qvi ταράξας καὶ ἐγχέας ipſi φάρμακον. Ita κοιλίην & γαστέρα ταράττειν apud *Hippocratem* paſſim de exſuperante dejectione interpretatur *Galenus*. *Celſus* reſolutum ventrem vocat, & eleganter *fermentatum*, planè ad *Hiſpani* mentem, qvi vertit, *y reboluia el aqua* h. e. ut Interpres addit, *levantavala en ondas*. Hoc pacto turbata aqva piſcinæ, ut ad ſumma efferbuerit lutum, à qvo ferè & ad thermas & reſoluta membra ductu Practicorum vis ejus tranſiit. Tumq; indicium erat uſibus aptam aqvam, ut ſicut in balneis Romanis æreThermarum ſeu tintinnabulo horæ tempus deſignatum, ita turbata aqva accurrerent in camerationibus exſpectantes. Miſeret me ſanè *Maldonati* ad miraculum confugientis,

 qvaſi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

qvaſi qvieta potius qvam turbata lympha prodeſſet. Etenim planè
A aliter ſe habet res. Qviete torpeſcunt ſubinde. Nec ulla foret efficacia
perpetuo concurſu haurientium, lavantium turbatis thermis Puteo-
lanis, Aponenſibus, Viterbienſibus, Lucenſibus, Badenſibus, noſtris-
ve S. Helenæ. Scio aqvas qvasdam turbatas eſſe noxias, ut Tiberi-
nam & balnei Piſani *al acqua*; ſed nihil moveor, qvia non omnibus
id, nec ex ſe contingit. Luto commiſtæ nervoſas roborant partes,
articulos, capitisq; qvosdam affectus, qvod de piſcina hac prædi-
cat ſacer Annalium conditor. Majorem, qvod ſubnectitur, mere-
tur admirationem; ὁ πρῶτος ἐμβὰς *Deſcendens*, qvaſi καταβὰς, ut
Vulgatus, *Syrus*, *Arabs* habent. Utriusq; enim induit ſignificatum,
ingredi & *deſcendere* apud *Svidam*: ἐμβαίη, κατέλθη. *Intrarit*, *deſcen-
derit*. Et mox ipſe æger *Comm.* VII. alius ante ipſum expeditiori
gradu καταβαίνει. *Seneca* dimitti corpora in piſcinas dixit. Nem-
B pe per balneorum gradus ſeu ſcalas modo pauciores, ut Bajis in bal-
neo Ciceronis & Oceano *Ligorii*, modò plures ut in Badenſibus no-
vitiis & vett. templi Matidiæ apud *Donatum*, qvales ad diætam de-
pingit *Plinius* in Epiſtolis. Hic *Mercurialem* probare neqveo, Apo-
dyterium in thermis vet. cum *Frigidario* confundentem, contra ma-
nifeſtam *Galeni*, *Oribaſii*, *Plinii* auctoritatem, & ruderum fidem. Ibi
veſtes deponebant ſudoribus deterſis, hic conqviſitum in caldario
calorem temperabant. Nec jure *Vitruvium* incuſat *idem*, qvod tepi-
darium, utpote Græcis ignotum, neglexerit. Etenim & hic tepi-
darii meminit, & Græcis tepidarium conſignat *Archigenes*. Labun-
tur non minus Antiqvarii, qvi Laconicum credunt fuiſſe ſphæriſte-
rium. Diſtinxit enim *Plinius* in Epiſtolis, & *Ligorius*, nec ratio diſ-
ſvadet. Pilas *Vitruvii* in hypocauſto ſive de pice illitis cum *Cœlio
Rhodigino* & *Mercuriale* accipias, ſive de qvocunqve globulo, qvod
Philandro placuit, parum refert. Baptiſteria autem ut plurimum
C ex lapide, marmore, ære aut ligno. Nunqvam ex cornu Rhinoce-
rotis, ſicut ex malè intellecto *Juvenale* ſuſpicantur nonnulli. Ne-
mo ejus amplitudinis cornu Naturæ auctor obſervavit, nec mirum
foret, uni tantùm primoq; patuiſſe ingreſſum, fruſtraq; Interpretes
ad miraculum & Patres ad myſteria confugerent. Meo arbitrio, ſine
his effugiis ſententia videtur ſubducenda. Gravius alterum:

Sanus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Sanus fiebat ᾧ δήποτε κατέιχετο νοσήματι: vel de ſupra nominatis cœcis, claudis, aridisve intelligendum, vel de aliis omnium generum A
morbis curationem recipientibus. Ubi qværenti: *An Univerſalis Medicina dari in natura poſſit?* affirmaremus, ducti 1. Loci hujus auctoritate. Qvocunqve tandem explicemus pacto. 2. Experimentis ſimilibus à *Blochwitio* pro ſambuco allatis. 3. Panacæa veterum ab Æſculapio prognata, per qvam ſuos adjuravit *Cous*. Illo nomine gaudent ſimplicia multa, multa concreta. Τὸ νηπενθὲς Helenæ apud *Athenaeum*. Comæ Apollinis *Callimacho*. Panaces herba *Plinio*, cujus genera deſcribit *Theophraſtus* & *Dioſcorides*. Eoq; titulo dignantur Nicotianam herbam fumivenduli. Verius *Theæ* conveniret Chinenſium. Inter mixta minus competit Panaceæ Antonii Muſæ apud *Galenum*, *Nic. Myrepſum*, *Aetium*, qvi emplaſtri qvoqve panaceæ ad omne morborum ægrè curandorum genus adfert deſcriptionem. 4. Foliis hellebori nigri in balſamum redactis, de qvibus *Scheunemannus*. 5. Vomitoriis, ſive loro *Scribonii*, B
ſive potionibus helleborinis &c. qvæ omnes cujuscunqve ferè morbi humiditates ex omnibus educunt partibus, ex ventriculo, ob viciniam teſte *Hippocrate* & *Galeno*, etiam craſſos humores, ſecus qvam huic *Pergameno* viſum, ex inteſtinis & Meſenterio apud *Fallopium* aliosq;, thorace, capite ex *Coi* præceptis, ejusqve morbis ſingularibus, in ulceribus *Hipp.* de Morb. dolore capitis *idem. Æginet*, *Abenſina*, *Gentilis*. Pro aqva in cerebro, hemicranæa & Cephalæa apud eundem *Coum*, *Trallianum*, *Aetium*, *Meſuen*, *Aretæum*, *Aurelianum*, *Oribaſium*, *Æginetam*, *Floravantem*. Pro memoria læſa *Aetius*, *Capivaccius*. Ad inſaniam, Melancholiam & Maniam *Aurelian. Gariopontus*, Th. *Priſcianus*, *Braſavola*. Ad Apoplexiam *Celſ. Oribaſ. Aet. Aret. Gariop. Ægin. Abens. Aliabb.* Epilepſiam inveteratam *Celſ. Trall. Paulus. Orib. Galen. Plin. Aet.* puerorum *Hipp. Fern.* Ad deſtillationes diuturnas raphanos commendat *Aet.* Veratrum *Hipp.* Spaſmo C
Cynico *Celſ.* Tetano *Plin. Aurelian.* Tremori *Plin. Gariop. Abenſ.* Paralyſi *Ægin. Celſ. Aet. Aurel. Aliab. Gordon. Manard. Mercat. Holler.* Oculorum morbis *Hipp. Gal. Celſ. Paul. Actuar. Aet.* Aurium morbis *Hipp. Trall. Celſ.* Reliqvos perſeqvi nihil attinet, qvia de humiditatibus mihi certum, bile, pituita, melancholia, imò, qvod miraberis,

A ſangvine, per vomitum ſumma juvamenti ſpe rejiciendis. 6. Menſtruo Univerſali Chymicorum, qvo ad omnes morbos ab interna radice pullulantes utuntur feliciter qvibus contigit menſis accubuiſſe Deorum. Sive qvod naturam ad noxia expellenda roboret, ſive qvod ſeminarias impuritatum tincturas ſimul diſſipet, ut credit *P. Severinus* noſtras, ſive qvod humores diſponat ad recipiendam communem methodum, ut majori ſpecie veri ſuſpicatur *Dinheimius*. 7. Fontium Panacea. Rivulo in Daunio apud *Strabonem*. Nuperis *Hornhuſanis* & *Itzeboanis* aqvis, concurſu potius qvam univerſali medicina nominatis. Noſtræ *S. Helenæ* præter ochram oſtendunt nihil, niſi & hic, ut in plerisqve aqvis, experientia ſit ſtandum. Ad qvam Panaceam referenda qvoqve piſcina ſacra. ſed qvomodo adhibita? Non potu, qvanqvam antiqvis ſatis noto, ſecus qvam multi
B contendunt, neqve fotu ſolo, licet & hujus apud vet. inveniam veſtigia Antiqvariis repugnantibus, verum per Inſeſſionem vett. freqventatam, eamq; non immerſione & emerſione, neq; per natationem, ſed cum qviete ægrotis propria apud *Galenum*, *Vitruvium*, *Plinium*, qvæ varia præſtat evacuando apud *Gal. Paul. Oribas.* emolliendo, teſte *Aetio*, *Paulo* & experientia, exſiccando, humectando, calefaciendo, refrigerando, roborando, conſtringendo, aperiendo, adjuvando facultatem concoctricem, expultricem & hujus cenſus alia apud varios Auctores paſſim exſtantia, partibus plerisqve dedicata, thoraci, ſtomacho, ventriculo, hepati, lieni, inteſtinis, renibus, veſicæ, utero, nervoſis partibus articulisq; ut cœcorum, claudorum, reſolutorum in porticibus piſcinæ commorantium. Qvod ſi ad omnes promiſcuè vis ſanandi tranſiit, neutiqvam id à victimis in ea ablutis habuit, nec à lignis crucis Chriſti in fundo, narrante *Genebrardo*, repertis, qvia dubium an ibi fuerint, & qvanqvam latuiſſe in fundo conceſſerim, nullam tamen ligno crucis jam fabrica-
C tæ, minus crudo, in morbis curandis deferimus efficaciam. Patres enim *Jo. Chryſoſtom.*, *Damaſcenus*, *Cyrillus*. de ſpirituali loqvuntur curatione, ut non crucis in deſerto, ſed ſerpentis ea fuerit vis, ſeu typi ejusdem. Imò non ligno ſed ſigno crucis vett. Chriſtiani fidebant, vel lignis cruore Chriſti tinctis. Nihil à materia traxit, ſive Cedro, cupreſſo, pinu vel buxo, ex qvibus crucem componunt *Chryſoſtomus*,

Beda

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Beda aliiqve, ſive oliva contra inventionis fidem, ſive, qvod verius, qvercu, ex qvo robore cruces Romanorum, teſte *Silio*, *Plutarcho*, *Cypriano*. Nolim tamen *Becano* aut *Bozio* credi, huc ſpectare coronam qverceam in Auguſti numiſmate OB CIVES SERVATOS. Nam corona prima ex ilice, eſculo teſte *Plinio*, *Agellio*. Poſtea ex qvercu, qvia Jovi ſacra arbor & amica apud *Virgilium*, *Ovidium*, *Claudianum*, parum diſſentiente *Apollodoro*. At civica aliqvando hederacea *Martiali*, aliqvando oliva mixta *Statio*, & qvod urgentius, non Octavii tantum Auguſti in honorem cuſi hi nummi coronati, ſed Cæſaris, Caligulæ, Galbæ, Claudii, Antonini Pii, Trajani, & aliorum civium Romanorum ob ſervatos cives, vel ampliatos. Nec plus auxilii ex inventæ crucis, tempore Helenę, hiſtoria, me ſponſore, invenient, mihi juſtis de cauſis juxta & magno *Salmaſio* ſuſpecta, qvia altum ejus apud *Euſebium* iſtorum temporum æqvalem eſt ſilentium. Addo non convenire inter ſe figmenti auctores. Nam *Theodoretus*, *Alexander Monachus*, *Ruffinus*, *Socrates*, *Sozomenus*, *Georgius Hamartolus* gravem mulieris morbum ab umbra ſive contactu crucis depulſum, *Sulpitius* verò *Severus*, *Paulinus*, *Leo* Imperator in Bibl. Patrum mortuam ſcribunt ad vitæ rediiſſe uſuras, qvod *Nicephorus* cautior, famæ potius vulgi qvam certæ relationi conſignat. Nam *Ambroſius* ſolo titulo agnitam crucem profitetur, nullo alio miraculo. Ratio igitur Panaceæ à Deo per occultam cauſam, à natura tamen haud alienam repetenda, qvia & in aliis fontibus mirabiles obſervamus eventus. Ubera nutricibus reſtituit juxta Negarinum fons, teſte *Leandro*. Styx niſi Aſini cornibus nuſqvam continetur, ſi credimus *Senecæ*, *Iſidoro*, *Æliano*. Ab occulta fortaſſis venenatorum qvalitate, qva Narviæ aqvas refugiunt ſerpentes apud *M. Cromerum* in Polonia. *Cuſpinianus* de S. Crucis fonte refert & in cruorem mutari ſubinde, & utilem multis langvoribus. In vortice Siculo vitæ reſtituuntur ſuffocata ex *Ariſtotele*, & Puteolis in antro canino. In Sardinia perjuri vel occæcantur vel clarius cernunt ex *Solini* narratione & *Rhemnii*. Aqvis B. Virginis Saonenſis mirandam ad ſanandum virtutem aſcribit *J. B. Albertus*, & de voraginibus fluviorum nota res & decantata. Sed me contineo, qvia in his rationi præferenda experientia, conſilio *Herodoti* apud *Oribaſium*, præſer-

tim

tim qvum fundi iſtius naturam vel vaporibus, vel ſuccis, vel metal-
A lis, vel lapidibus, vel terris imprægnatam nobis inviderit *Joannes*, ad hominem ægrum ab ætate, morbo, paupertate, & reparata ſalute deſcribendum hoc textu properans:

Comm. V. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. De morbi genere acriter diſceptatur. Ἀσθένεια omnem notat imbecillitatem *Matth.* XXV, 26. 44. *Jacob.* V, 14. *Svidas*: ἀσθένεια, ταλαιπωρία, νόσος, ἀδυναμία. *Imbecillitas, morbus, impotentia.* Apud *Hippocratem* ἀσθενής ad morbum proclivis ſive natura ſive morbo, & ἀπὸ τοῦ ἀσθενέοντος ſeparatur, qvod hic ἀσθενὲς ἔργον ſit. Ita & *Matth.* X, 8. de valde infirmis. De imbecillitate remediorum qvoqve explicat *Galenus*, & *Svidas* ex *Ariſtophane* de paupertate, qvia τὴν τύχην ἰδίως νόσον φασίν. Noſter utroqve fato miſer, recte ἐμπεδόμοχθος dicitur *Nonnio*. Non qvod orbus oculis fuerit, ut cenſent aliqvi, ſed qvia perpetua nervorum reſolutione corriperetur, qvam *Paralyſin* Græci nominant. Huc inducor 1. Auctoritate vett. Patrum
B *S. Ambroſii, Chryſoſtomi, Theophylacti, Gregorii.* 2. qvod pedibus vinctus ambulare neqviverit. Unde ἀτίνακτος *Nonnio*. 3. qvia κράββατος Paralyticorum proprius *Marc.* II, 4. *Act.* IX, 33. per κλίνην *Matth.* IX, 2. *Luc.* V, 18. ſive κλινίδιον *Comm.* 24. ſed utrumq; conjungitur *Act.* V, 15. qvia apud *Svidam*: κλίνη τὸ κραββάτιον, & τὸ עֶרֶשׂ *Amos* III, 12. per grabatum reddit *Vulgatus* & *Aqvila*, qvod LXX. eſt κλίνη. Aliter σκιμπόδιον, qvod κράββατον vocat *Heſychius*, in qvo portari ægrotantem ad balneum voluit *Galenus*, de cujus forma conſulendus *Mercurialis*, affinisq; erat illi lectus vel penſilis ex toto, ægrorum proprius apud *Celſum, Aetium, Priſcianum, Aurelianum*, vel uno pede ligatus inſtar cunarum. 4. Ab ætate Viri ad Paralyſin apta. Provectior enim erat & morbo & annis. Nam *Comm.* VI. πολὺν χρόνον ἔχει,
C qvod non tantũ de morbi tempore, ut *Eraſmus, Beza, Tremellius* & noſter *Interpres* vertũt, ſed ætate qvoq; ægri cum *Arabe, Syro, Vulgato* et *Lud. de Dieu* accipimus, veroſimile qvippe ante XXXVIII annos grandiorem fuiſſe natu. 5. Accedit aër frigidior, ſi qvidem tot annos ſine cura exegerat. Nam à madido pallio manus paralyſis apud *Galenum* inducta. 6. Ratione clariori ex *Comm.* III. ubi ξηροὺς Paralyticos credo. ξηρὴ mulier apud *Coum* cui alvus reſiccata, & ξηρώδεες

δύσπνοοι

δύσπνοοι qvi in tabe areſcunt. *Svidæ* ξηρὸς ὁ ἰσχνός, *gracilis*, *macilentus.* Egopro atrophia, ultimo inveteratæ Paralyſeos gradu, teſte *Ferne-* A
lio, interpretor. 7. A curatione per balneum, in Paralyſi tàm ab atrophia, qvàm frigore commendatum vehementer C. *Aureliano*, *Plinio*, *Vitruvio*, *Sylvio*, *Mercuriali*, *Saxoniæ*, *Mercato*, *Sennerto*, *Zacuto*. 8. Eundem credunt *Leontius*, *Chryſoſtomus*, *Euthymius*, qvi *Matth.* IX, 2. *Marc.* II. *Luc.* V. Paralyticus vocatur. Sed eodem anno editum miraculum alia interceſſere, Paralytici inprimis ſervi ſanatio *Matth.* VIII. Ille in domo, hic piſcina erat. Hic Hieroſolymis ſine homine comite, ille Capernaum qvatuor hominibus per tectum demiſſus *Marc.* II. Ille junior, noſter conſenu erat. Nam qvod additur: τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων: Inveteratum morbum notat, & curandi difficultatem. Unde νοῦσον κυκλάδα *Nonnus* appellat, non ob annorum cyclum, ſed περίοδον, qva exaſperata Paralyſis, ut cepit *Galenus* de morb. tempor. Neqve animus eſt ad infirmi ſymbolum hunc numerum cum *Auguſtino* & *Bungo* referre, qvaſi qvadragenarius ſanitatis ſit hieroglyphicum. Fortuitum monſtrat octavus decimus annus B
Luc. XIII, 11. & duodecimus *Luc.* VIII, 43. devotumq patientiæ exemplum hinc condunt alii. Verius anni climacterici fructum dixerim, ſi illi aliqvid tribuendum. Index enim eſt XLII. anni, qvi incidet fortaſſis in annum ejus LXIII, ſi XXXVIII annis, qvibus morbo detentus fuit, addamus XXV. Accedit difficultati curationis ſenile corpus & proſtratæ vires, ut vix βεβιημένον ἆσθμα reſponſurus Chriſto traxerit, qvod ipſum inter ξηροὺς aſſerit. Imò miniſtrantium penuria. Nam qveritur *Comm.* VII: ἄνθρωπον οὐκ ἔχω: ſive amicum, cujus opera in deſcendendo uteretur. Forſan Medicum voluit à balneis, qvi cum ἄνθρωπος ſit, ſi in foro Romano verſetur, ſervus non fuit, qvia hi in nullo cenſu. Hinc injurios in artem Divinam dixerim, qvi Medicos olim Romæ ſervos plenis buccis declamant *ICtorum* freti auctoritate. At ſi ex JCtis cum illis agamus, liberalibus ſanè ſtudiis Imperator accenſet *ff. de Extraord. Cognit.* ubi eadem §. I. C
Medicorum cauſa eſt qvæ Profeſſorum. Alibiq; *l. VI. ff. de Excuſ. Tut.* Grammaticis, Sophiſtis, Rhetoribus annumerantur περιοδευταί. Qvi qvidem Circulatores ibidem appellantur, non qvod ἀγοραῖοι fuerint, ſed Principum in itineribus ſocii, unde Comites dicti. Sano et-

A iam ſenſu inferior Græcia περιοδεύειν pro ſanare dixit, ſecus ac magno *Polyhiſtori* viſum. Juvat libertatem, qvod Amici fuerint Principum, ut apud *Tacitum* Eudemon & *Senecam* & *Caſſiodorum*, qvum inter Dominum alioqvin & Servum nulla amicitia. Ad Magiſtratum qvoq; evectos Inſcriptio Ateſtenſis teſtatur, ubi IIIIIl *Vir Medicus*. Conjugia illorum aliæ decantant Inſcriptiones, Romæ in Baſilica olim D. Petri: D. M.

C. CAECILIO. C. F. SAB.
AQVILÆ.
CAECILIAE. C. L.
MOSCHIDI.
C. CAECILIUS. DIÆTUS.
MEDICUS.
FILIO. ET. LIB. CONJUGI
B SUÆ PIISSIMIS.

Non abſimilis infra Capitoliũ: D. M.

CLAUDIÆ . . . . . EVTYCHIÆ.
CONJUGI. SANCTISSIMÆ.
BENEMERENTI.
HYMENAEUS. MEDICUS.

Servorum autem contubernia erant, non conjugia. *ff. de ritu nupt. l. 49.* & contubernales ſervorum uxores *l. 12. §. contubern.* &c. ſicut eorundem ferè peculium, non ſalarium, liberalium artium medicorumq; ſtipendium. *l. 16. §. 1. de alim. legat. l. 4. de decret. ab ord. fac.* Nolo urgere legationes, qvia exceptionem prævideo ex *l. 101. ff. de Verb. ſignif.* & *Scribonio Largo.* Functus tamen eſt Exagon apud *Plinium*, & de alio elegans extat Inſcriptio *Mediolani*:

C. VALERI. PETRONIAN. DECURION. T. F.
SACERD. JUVEN. MED. CAUSIDIC.
QVINQ; GRATUIT. LEGATION. URBIC.
C ET PEREGRIN. PRO REP. SUA. FUNCT.
VALERIUS EVTYCHIANUS VI VIR. AVG.
PATER. FILIO INCOMPAR. ET SIBI.

Nec nominibus inſiſtam, qvæ ſervis raro niſi ſola, Medicis autem ſua Prænomina, Cognomina & Nomina, ut *Aurelio Cornelio Celſo*, & paſſim.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

paſſim aliis. Præterire non poſſum expreſſam ingenui Medici Inſcriptionem Romæ ad D. Crucis in Hieros: A

M. JULIUS INGENUUS P. R.
MEDIC. COH. II. VIG.

Unde & Scholas ſuas habuiſſe, ex ruinis in Eſqviliis obſervavit *Ligorius*, ibiq; ſuos tabellarios vett. marmor indicat ad D. Sebaſtian:

M. LIVIO. CELSO. TABULARIO
SCHOLÆ MEDICORUM
M. LIVIUS EVTYCHUS
ARCHIATROS. OLL. D. II.
IN FR. PED. IIII.

Medici tandem ſuos etiam ſervos alebant, ut Caſſius apud *Scribonium*, qvales erant Chirurgi ſeu Medici ludorum, veterinarii, ocularii, unguentarii, herbarii, medicamentarii, caſtratores, coci, tonſores, & alii miniſti ſervientes, ſicut *Aurelianus* vocat, qvibus Archiatri primi & ſecundi ordinis, Archiatrorum Comites, & Eparchiatri imperabant. Non me terret *l. ambit. ff. de decret. ab ord. faciend.* qvia in *l. 53. ff. de Verb. ſignif.* ſubſidium repperi. Nec lex Aqvilia, qvia & huic occurram, niſi fallit augurium. Qvamvis igitur & inſanabilis fuerit Paralytici affectio deficiente Medico amico, curare tamen aggreſſus eſt Chriſtus, qvem Medicorum filii in ſe ſuſcipere nec poſſent, nec vellent. Enimverò conſilio *Hippocratis* ipſius in Arte, *Galeni*, *Senecæ*, *Gvidonis Cauliaci*, pedem referunt qvam molliſſimè qvando ſervari neqveunt qvos propria ſors perimet, ne ſcilicet eventus mortalitatis ipſis imputetur. Magnus autem de cœlo Medicus verbulo imperantis negotium confecit. Dixit, & factum eſt: B

Comm. VIII. Ἔγειραι, ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει. Qvo triplicis nobis miraculi fecit fidem, qvod ſtatim dictum factum convaluerit, tantasqve momento receperit vires, ut & ambulare & grabatum ferre potuerit, qvum ordines ſuos alioqvin ſervet natura medendi artifex, pariq; temporis intervallo reſurgat æger, qvo laborare cœpit, ſtatu neutro intercedente, & tandem qvod verbo ſolo morbum reſtrinxerit, ut phraſi *Tertulliana* utar. Juvant verba variis prolata modis, ob murmuratione, ſuſurro, elata voce, cantu, precibus, vel divina virtute, vel Magica, vel Naturali. Di- C

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

vina vi vel Chriſto propria *imperando*, ut in præſenti inſtituto, vel
A Sanctis communicata *orando*, in nomine JESU *Act.* III, 6. IX, 34. XIV, 9.
Magica, verè impia, ſeu verbis ſignificantibus ſeu barbaris pacto cum Dæmone vel expreſſo vel occulto, qvam falsò à cœleſtibus corporibus advocavit *Paracelſus*, de Philoſophia ſagaci audacter ſuſtinens tertia Magiæ ſpecie ſeu naturali poſſe qvemcunqve proferre: *Surge, tolle grabatum tuum & ambula.* Item: *Lazare expergiſcere.* Qvo incantationes veterum ſpectant, qvibus ſangvis Ulyſſi repreſſus apud *Homerum*, Oroadanti apud *Heliodorum*, à peſte liberata Ægyptus apud *Svidam*, luxata membra reſtituta, ſi *Catoni* fides, Iſchiatici curati *Theophraſto*, podagrici apud *Varronem*, vecordia maritis injecta ex *Tacito*, percuſſi à ſcorpione procurati, oſſaq; ex gutture excreata apud *Galenum* & *Trallianum*. Qvæ, à Chirone qvanqvam uſurpatæ, in *XII. Tabulis* damnantur, & ab *Ulpiano* in *l. 1. ff. de Med.* ut ne Medicorum nomen mereantur qvæ Medicinæ genera non ſunt. Sed de malo carmine hæc accipienda moneo, qvi certo credam nec à naturali curandi ratione abhorrere omnes voces, nec ſu-
B perſtitioſum in Epilepſia eſſe carmen cum *Fernelio: Gaſpar fert myrrham* &c. & experientiæ & rationi conſentiẽs, qvemadmodum inſuſurratis verbis ſordiculæ oculorum & hordeola eruuntur, *Marcello* auctore. Cantu Cretenſem peſtem *Thales* expiavit, lymphaticos *Xenocrates*, phreneticos *Aſclepias*, melancholiam Saulis *David* Pſaltes, convulſionem à Tarantulæ veneno inductam *Appuli* ſono phrygio aut hypodorio, & pleroſq; morbos Lesbii Joneſq; apud *Boëthium*, ut alia *Galeni*, *Averrhois*, *Ariſtotelis*, *Martiani Capellæ*, *Marcelli* hujus cenſus loca prætermittam. Precibus Pſyche *Apulejana* qvidvis â Cerere impetravit. In qvam rem digniſſimum adnotamus textum *Jacob.* v, 14. *ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν, advocet Presbyteros Eccleſiæ, & o-*
C *rent ſuper eum.* Et *Comm.* 15. *Oratio fidei ſervabit laborantem, & eriget eum Dominus.* Qvem de corporali curatione contra qvosdam diverſum ſentientes, neutiqvam de extrema Unctione Sacramentali graviſſimis permotus momentis explico. 1. ex loco parallelo *Marc.* VI, 13. 2. *ἀσθενεῖ τις*, de periculoſo morbo ſumitur, ut & *ὁ κάμνων*, de jam ferè emortuo. 3. *οἱ πρεσβύτεροι* Medicinæ gnari ſeniores, ſeu Eccleſiæ miniſtri utramq; olim ſcientiam conjungentes,

ſive illi tantum qvi dono miraculoſo ſanationum excellebant, ut *Paræus*, *Belgici*, credunt, & *Brochmannus* noſter ſive omnes promi- A
ſcuè, qvi regendæ Eccleſiæ præſunt, qvæ *Calvini*, *Aretii*, *Piſcatoris* fuit ſententia. 4. Oratio communis eſt, non ſacramentalis, de corporei bonis ad *Comm.* XIX. 5. *σώσει τὸν κάμνοντα*, *Syrus* vertit. *ſanabit corporaliter*, niſi utramq; ſanandi viam cum *Hugone* & *Thoma* eligamus. 6. *ἐγερεῖ ἀυτὸν*, excitabit. *Vulgatus* alleviabit, de corporea valetudine ubiq; invenitur, nunquam de lætitia ſpirituali, ut fingunt, nec animæ ſalute, niſi in allegoria *Eph.* v, 14. 7. Apertè à remiſſione peccatorum *comm.* 15. diſtingvitur. Nihil horroris incutiunt *Bellarmini*, *Corn. à Lap.* argumenta nullis precibus admittenda. Id unicum deprecor, qvod plus ad proſcribendos morbos ponam ponderis in ſacris Oraculorum Divinorum verbis ſine ſuperſtitione plebeja, ex fide prolatis, qvam ſuperſtitioſis agyrtarum miraculis. Sed qvicqvid horum ſit, ſi eo nos rerum compulerit neceſſitas, & hic & B
alibi, qvia Dii non ſumus omnium capaces,

Moniti meliora ſeqvemur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

HISTORIA PARALYTICI SECUNDI Ex Matth. VIII. & Luc. VII.

ALterius Paralytici, Centurionis cujuſdam, A
hiſtoriam juncto ſtudio *Matthæus* & *Lucas*
texuerunt, in hoc tantum diverſi, quod
ille brevior ſumma capita ſignarit, hic fu-
ſiori opera circumſtantias ſit perſeqvutus.
Credimus enim utrumq; ſcriptorem di-
vinum, idem mirandæ ſanationis opus,
rem eandem finita Panegyri in Caper-
naum geſtam, diduxiſſe. Hanc nos in
præſenti, more noſtro, Medico Commentario illuſtrabimus.
Subjectum præſentis morbi, à Chriſto perſanati, ſive, ut aperti-
us loquar, æger ipſe, δȣ̃λος eſt *Luca*, *Matthæo* παῖς, quæ pari ſi-
gnificationis paſſu pro Centurionis filio ambulant, neutiquam
de ſervo explicanda, quemadmodum omnes ferè *Interpretes* B
ſuſpicantur, Romanæ civitatis ignari. Solus *Italus* ampliori vo-
ce *il mio famiglio* delectatur, ut fruſtra ſit *Ambroſius* certo conſilio
factum ratus, quod ad filium Reguli ire noluerit Chriſtus, ſed ad
ſervum Centurionis. Παῖς utriq; hiſtorico perſæpe, *Matthæo*
ſemper appellatur, qvi filij induit notionem *Matth.* XII, 18. & alibi,
ne Græcos Interpretes nobis obvertat *Chemnitius*, aut aliorum lo-
corum conſenſum, qvæ vel ad Deum referuntur, vel populum
diverſis inſtitutis à Romanis diſſidentem. עֶבֶד quid ſit, non i-
gnoro. Sed latiorem ſenſum indulget *Mercerus*, à qvo nec profani
abhorrent. Apud Græcos freqventiſſimo uſu παῖς de *Filio* cu-
juscunq; ætatis, & παῖδες de liberis uſurpantur apud *Homerum* C
Il. ψ. & υ, &. Od. a. *Platonem* de Rep. 2. *Lucianum* de Cal. *Plutar-
chum*. de frat. char. *Thucydidem* L. 1. Quibus adde *Euripidem* He-
cub. Prol. De *Filia* qvoq; cepit *Aratus*, *Sappho*, *Pauſanias*, *Laërtius* &
alij, qvorum ſignata verba congeſſit *H. Stephanus*. Pueri no-
menclatura apud *Paulum* ICtum L. 204, ff. *de verb. ſign.* non tan-
tum ſervum & puellam, ſed quamvis ætatem puerilem comple-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A ctitur, ſive ea ſervorum ſit, ſive ingenuorum. Qvod nec alijs infrequens. *Helleniſtis* παῖδες τοῦ Δαβίδ milites ejus dicuntur, qvo nomine & Præfecti ſupremi à Rege paſſim ijsdem Græcis veniunt, annotante *Heinſio* c. 20. *Ariſt. Sacr.* Ita Joab *Helleniſtis* παῖς βασιλέως erat 2 *Sam.* & alij, qvos minus propriè ſervorum catalogo aſſcribimus. In Republica ſanè Romana, cui Centurio ejusq; exercitus parebat, ſummo ſtudio & deliberato conſilio cavebatur, ne nomen ſervi militiæ darent, ut ex edicto *Marciani* conſtat L. *ab omni* 11. ff. *de Re mil.* alioqvin capite puniendi. Qvis id Centurionem auſum pertendat? Malè ſibi conſuluiſſet, & ut inquiſitor, peccaſſet, ſi qvidem de lectis vera prodidit *Plinius* L. x. Epiſt. 39. Nulla præterea ibidem ſervorum cura, qvia pro nullis habiti L. 32. ff. *de div. reg jur.* & par illorum cum mortuis conditio, qvia mortalitati comparatur ſervitus L. 209. ff. *de div. reg.*
B nec ulla inter eos & Dominos amicitia. Noſter tamen ἔντιμος erat Centurioni *Luc.* VII. *comm.* 2. cujus ſanitas repetitis per Seniores Judæorum & alios amicos Legationibus, imo per Patrem ipſum procurata diligentiſſimè. Seqvutus ea parte prudens Centurio aliorum Imperatorum exemplum qvi de ægrotantium militum valetudine anxiè laborarunt. Teſtis *Vegetius* L. 3. R. Mil. c. 3. *Ut ægri contubernales opportunis cibis reficiantur, ac medicorum arte curentur, Principum, Tribunorum & ipſius Comitis, qui majorem ſuſtinet poteſtatem, jugis quæritur diligentia.* Qvo fine apud *Vitruvium* L. 1. *Archit* c. 4. exta inſpiciebantur in caſtrorum poſitione, & Conſul *Cenſorinus, Appiano* teſte, in obſidione Carthaginienſi caſtra mutavit. A *Lampridio* laudatur Severus, & Hadrianus à *Spartiano*, qvod de militibus ægris adeò fuerint ſolliciti, ut carpentis vehendos curarint, neceſſarijs omnibus adjuvarint, & ipſimet
C per tentoria viſitarint. Infra dignitatem hæc reputaſſent, ſi res ſervorum fuiſſet acta. Qvod ſi υἱός βασιλικοῦ *Joh.* IV. huc ſpectaret, omnia forent expedita. Sed juſtis de cauſis aliò ægrum iſtum relegamus. In qvo tamen annotandum qvod *Syro* υἱός iſte ſit עבד מלכא δοῦλος βασιλικὸς, ſicut *Homero* Θεράπων Ἄρηος, & 2. *Sam* 2, 30. 31. δοῦλοι Δαβίδ, pro militibus. Δοῦλος igitur hic eſt Centurionis apud *Lucam* qvi *Johanni* υἱός. Qvod ſi diſpli-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

diſpliceat, alias ſubornabo cauſas, cur *Lucas* δοῦλον maluerit. Sive qvod in patria adhuc eſſet poteſtate, non dominica l. 1. *Inſt. Juſt.* tit. 8. *de Perſ. div.* & L. 2. ff. *de his qui ſunt ſui vel alieni juris:* Sivè, qvia Medicus fertur *Lucas* Romani ægrotantis deſcripturus morbum, qvod priſtinam valetudinem ambiret Centurionis filius. Nam in L. 2. §. *Stichus* ff *de ſtat. liber.* Servire nobis illi intelliguntur, qvos curamus ægros. Nullum eſt effugium *Guil. Aderi* Enarr. 2. aliorumq́;, ipſum Centurionem acceſſiſſe, ſi pro filij ſalute ſupplicaſſet: Etenim apud *Matthæum* ipſe dicitur advolaſſe Centurio, qvum animadverteret ſcilicet in vicinia eſſe Chriſtum importunis Seniorum amicorumq́; precibus illectum. Iter ſubterfugiebat, ne ſolum ſine auxilio filium, mortis candidatum, in tentorio relinqveret; vel, qvod vero ſit ſimilius ex *Luc.* comm. 7. qvia μή ἱκανὸν, ſeu μή ἄξιον ſe judicaret, communibus hominum erratis obnoxium, & Paganum à fœderis ſancti religione alienum. Certum enim eſt militiæ Romanæ Prætoriæ cohortis fuiſſe Centurionem, de cujus dignitate & officio videſis *Vegetium* L. 2. R. M. c. 8. 16. *Sigonium* L. 2. Antiq. Jur. Prov. c. 2. ſive C. Cornelius is fuerit, C. Oppij Centurionis Pater, ut ſuſpicatur *L. Dexter* in Chronico à *Corn à Lapide* in Chronotaxi citatus, ſive alius. Nihil meo judicio vetat qvo minus etiam nativitatis ſuæ ipſum puduerit, ſecus quam contendit *Maldonatus.* At Palæſtinæ natales debuiſſe, nunqvam mihi perſvaſerit *Hilarius*, aut *Contzenius.* Qvid enim illud *Luc.* VII, 5. ἀγαπᾷ τὸ ἔθνος ἡμῶν? Qvorſum *Matth.* VIII, 12 ὑοί τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται, h. e. Judæi, qvorum prærogativæ recenſentur *Rom.* IX, 4? Filium autem adducere præſentem nec itineris patiebatur difficultas, nec ultimum graviſſimi morbi momentum, verè ſontici, qvi ex *Caſſio* apud *Javolenum* cuiq́; rei nocet, vel, ut clarius *Marcellus* definivit L. 6. ff. *de Re Jud.* qvi cujusq́; rei agendæ impedimento eſt.

De morbi genere paucis diſputandum. Non exprimit *Lucas*, niſi qvod fuerit κακῶς ἔχων. *Matthæo* tamen παράλυσις placet: βέβληται ἐν τῇ οἰκείᾳ παραλυτικός Ne de eo dubitemus, ſimilem Paralyticum ſeq. capitis *commate* 2. βεβλημένον expoſuit. Liberalior *Grotius* Apoplexiam amat, qva perijt.

Celſus qvidem L. 3. c. 27. ſuo tempore παράλυσιν utrumq́; ap-
A pellari vidit: verum exemplo carere, rectè monet *Ronſſeus.* In-
ſanabilem autem eſſe & παράλυσιν confirmatam, nullus Me-
dicorum dubitat, ipſo præeunte *Celſo* jam laudato. Duplex ea
qvum ſit ex *Marcello Empirico* c. XX. una cum contractione, qvam
conductionem nuncupat *Aurelianus* L. 2. Chron. c. 1. altera cum re-
miſſione nervorum: Illa autem ſit vel permanens vel intercur-
rens; illam, aliis *Pſeudoparalyſin*, pleriq́; videntur elegiſſe tam *In-
terpretes*, qvam *Commentatores*, vocantq́; *contractos* ea Paralyſi
correptos. *Germanus* Gichtbrüchtig vertit, *Danus* vetus Werck-
brøden. Reliqvi nomine generis acqvieſcunt rectius, ut & *Gloſ-
ſæ* marginales *Danicæ* halffrørd. Nihil enim video gravioris
cauſæ, qvo minus vera & legitima nervorum reſolutio eſſe po-
tuerit, qvam παράλυσιν vocant Medicorum filij, & παραπλη-
γίαν, & ἡμιπληγίαν, & πάρεσιν. Illam ſacer vates hic ſeqvitur,
B inqva, ut eleganter *Hilarius* loqvitur, *artus undiq́; fluidi & ad conſi-
ſtendi officium agendiq́; corrupti.* Negant ſtrenuè *Theologi* qvidam
magni nominis, qvia nervorum reſolutio partium eſt particula-
ris. Verum enim verò ignorant boni illi Viri ſingulorum ner-
vorum exortum, progreſſum & inſertionem, à qvorum reſolu-
tione inducitur παράλυσις. Non ſtrictis adeò limitibus con-
ſtringitur. Et partes ſingulas diſcretasq́; occupat tam externas
qvam internas, & totum latus, imò, qvod mireris, univerſum
corpus minutiſſimis qvibusdam particulis exceptis. Idq́; à di-
verſa nervorum diverſorum affectione. Ex infimæ conjugatio-
nis reſolutione, inferiores partes motu ſenſuq́; deſtituuntur, ex
ſuperiorum paſſione reliqvæ ad qvas deferunt animalem ſpiri-
C tum, ſive plures ſive pauciores pro nervorum varietate, deficiunt.
Unde particulares emergunt *Paralyſes palpebrarum, lingvæ, gutturis,
manuum, penis, crurum, cordis* & ſic conſeqventer. Extant illarum
in ſacris qvoq́; exempla. Manuum *Eſa.* XIII, 7 Lumborum *Ezech.*
XXIX, 7. genuum *Nahum.* II, 10. Metaphorica partim, partim pro-
pria. *Manus* ex affectis nervis qvinti, ſexti & ſeptimi paris cer-
vicis, & primi ſecundiq́; Thoracis, labaſcunt. *Crus, genu pedes-
que* nec movent ſe nec ſentiunt, ſi incommodum ſentiant nervi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

ex oſſe ſacro prodeuntes, & Lumborum vertebris. *Lumborum*
muſculi officio ſuo fungi neqveunt, niſi expeditiores rèddantur A
à nervis lumbaribus. Qvod malum experiuntur & *renes*, ad
ſenſum nervis ſtomachicis inſtructi. Non nos moveat qvod
intus ſe recondant, qvando qvidem ratione credibile judicat
Aurelianus L. d. interiorum ſingula vitiari, ut *pulmonem, cor, vel*
diſcrimen Thoracis atq; ventris, (h.e. diaphragma) *vel ſplenem, aut je-*
cur præveniri adpræhenſione mortis patientem. Ita qvippe locum
obſcurum facili mutatione reſtituo, textu non repugnante.
Nam in his reſolutionibus patiens prævenitur *adprehenſionè mor-*
tis, h. e. nullis ſignis aliis prægreſſis ſignatur qvam morte ipſa, qvo
modo *ſigna* per *apprehenſionem* propriam ſtatim explicat. In ea-
dem ſententià fuiſſe *Herophilum* idem monet, repentinam mor-
tem nulla ex manifeſta cauſa venientem, fieri cordis paralyſi.
De reſolutione *oculorum, lingvæ, carnis* ex *Zach.* XIV, 12. qvam in
Harmonia adducit *Chemnitius*, ipſe dubito, adeoq; alibi excutien-
da. Non qvod mihi lateat, qvid oculis, lingvæq; accidat, nec B
qvid de carne ſeu muſculo affecto ſubtilis *Capivacceus* fruſtraneo
opere rimetur, ſi *Galenum* 4. L. A. c. 4. ad veriores partes voca-
verit. Totum Latus pari facilitate vis morbi pertentat, qvando
ad alterum ſpinalis medullæ principium dilabitur. Qvin uni-
verſum ferè corpus comprehendit, & in Apoplexiam deinde mi-
grat. Teſtis *Aurelianus* laudatus: *Hæc paſſio nunc partis eſt, nunc*
partium, nunc totius corporis. Tale exemplum obſervaſſe ſe in
ſcorbutico D. *Janus* Medicus Regius narravit, cui tamen illæſa
erat gula. Hinc lato Apoplectici nomine non rarò venit παρά-
λυσις apud *Hippocratem.* Excutiat loculos ſuos *Fœſius* in oecono-
mia. Nobis ſufficiat *Aph.* XL. ſect. 7. τὸ ἀπόπληκτον, qvod ex
L. 1. *de Morb.* v. 50. facem mutuatur. Idq; qvia *Galeno* in *Def.*
Med. tantum ut pars à toto differt. Majori ſpecie veri convul-
ſionem putat *Aderus*, cujus veſtigiis inſtitit *Corn. à Lapide*, qvia C
βασανιζόμενος additur. At Paralyſis ſine ſenſu eſt, ſine motu.
Centurio verò Medicinæ imperitus cum vulgo loqvitur, paraly-
ticos eſſe qvoslibet motu captos. Hinc ut ſe extricent, valdè
ſudant. De principio acceſſionis nullum dubium, priusqvam

A confirmetur. Habet tum ſua tormenta, ſuos cruciatus. Diſplicet id *Chemnitio*, qvia non in principio morbi erat famulus, ſed ἔμελλε τελευτᾶν, *Adamus à Contzen* miram hoc cruciatu vocat Paralyſin & ſubitam, non ordinariam. Ego nullo labore tormentorum iſtorum in vera Paralyſi rationes inveniam. Nam 1. βασανιζόμενος dicitur jam moriturus, ubi dolor anxietasq; ex ambiguo vitæ mortisq; certamine & morbi vehementia exacerbantur. 2. Ob diuturnam moleſtiſſimi morbi moram ſatis animo cruciatuum conceperat, & infelicis vitæ tædia, ut velut per lapidem lydium ſine alijs tormentis fuerit probatus. Ea veriſſima hujus vocis eſt notio, ut auctor eſt *Suidas* collectis in eam ſignificationem veterum teſtimonijs, magisq propriam eſſe qvam de tormentis & qvæſtionibus jocus *Luciani* in *Soloec*, pueri βασανιζομένου clare oſtendit. 3. Vel ſuccedebat Convulſioni Paralyſis, vel uterq; affectus erat complicatus rariſſimo exemplo, qvod obſervarunt tamen *Hippocrates* in B illo cui auris dolebat poſt Vergiliarum occaſum L. 4. *Epid.* S. 7. *Abenſina* 3. fen. 2. *Foreſtus* L. 10. Obſ. 95.121. & ego non ita pridem in *Anna Longomontana* deprehendi. Nec mirum ſi ex *Aureliano*, *Marcello* aliisq; Paralyſin cum *conductione* ſive contractione admittimus, modo remittente, modo perdurante. Hinc rectè *Valleſius* in Epid. determinavit, paſſiones eſſe loco affecto & materia ſimiles. 4. Impoſſibile non arbitramur dolores cruciatusq; partibus ſubinde pro cauſarum varietate inſidere; qvando illæſo ſenſu motus tollitur. Hinc μετὰ βασάνου μεγάλης reſolvebatur Alcimus 1. *Machab.* 9. com. 55. qvem verum credo Paralyticum, ſecus ac ſummo Theologo viſum, auctoritate *Cælij* Siccenſis in ſimili Paralyſi fretus. 5. Orta forſan C Paralyſis ex caſu vel vulnere, ubi maximo doloris ſenſu, prout vel lethalis fuerit, vel minus noxia, percelluntur. Hujus farinæ reſolutiones ſubminiſtrant nobis longa ſerie *Galenus* 3. L. A. 10. & 4. L. A. 4. 5. *Aurelianus* l. 2. *Chron.* c. 1. *Gradius* in Rhaz. *Foreſtus* l. 1 obſ. 95. 121. *Schenckius* ex A. *Benedicto* L. 1. Obſ. 172. *Zacutus* L. 1. *Hiſt. Med.* 48. aliiq; numero plures. 6. In Pſeudoparalyticis dolorem deſcribit *Horſtius* noctuq; dieq; perſeveran-

tem

tem, referente *Schenckio* L. 1. Obſ 179. 7. Qvid ſi cruciatus hos reſolutioni ſuper impoſuerit malus Dæmon in hominum tormenta promptiſſimus? Nihil definivero, cuivis ulterius cogitandi arbitrium relicturus, qvanqvam promptior ſim intra Naturæ limites me continere. A

Nam *Cauſas* Naturales huic affectioni aſſignarim varias. Taceo conſvetas tritasq́; , frigidas, lentas, humidas. Hominis conditio & doloris magnitudo vulnus inter primas cauſas aſſerit. Vel enim miles erat, ſeu δȣ̃λος Ἄρηος, vel inter milites qvotidiè verſabatur. Si ætatem juvenis ſpectemus & ferventioris climatis temperiem, calidioribus humiditatibus auctum malum & accenſum, ſecus ac contendunt *Mercurialis* L. 1. Prax 20. *Rondeletius*, c. 23. *Cur. Morb.* vel ſanè ipſa calidior intemperies, denſando nervos & exſiccando, humoresq́; in reliqvo cerebro frigidiores colliqvando paſſionem acceleravit. Ex tertianis Paralyſes obſervavit *Fernelius*, ex Colica *Paullus Ægin.* l. 3. c. 18. 43. *Nicoius* Flor. ſ. 5. tr. 8 c. 40. *Trincavellius* l. 3. c. 1. *Pulverinus* c. 55. Art. Med. &c. Ex Peripneumonia *Galenus*. *Saxonia* ex oris ventriculi inflammatione. Omnia ex bile per primam τῆς μεταπλώσεως ſpeciem tranſlata, transmutata, temperata, qvæ qvidem, qvia ſui ſubinde relinqvit veſtigia & membranas qvaſi ἐν παρόδῳ per vices lambit, convulſiones Paralyſi miſcet, meatu non penitus intercluſo, ſive id fiat qvando pori obliqvè concidunt, ut *Caſſius* Probl. 81. prodidit, ſive alia ratione ab hoc loco & inſtituto aliena. B

Qvamcunq́; eligamus Paralyſeos noſtræ occaſionem malè omninò *auguramur* ex cauſis ipſis, morbo, & ſymptomatibus. Accidentia duo vehementiſſimè affligentia eventum minus proſperum portendunt. Dolor ingens δεινῶς βασανιζομένȣ *Matth.* comm. VI. κακῶς ἔχοντος *Luc.* com. 2. & virium totiusq; corporis iactura, inſigni verbo à *Matthæo* expreſſa. Βέβληται, projectus eſt. *Vulgatus*, jacet, qvam rectè ipſe viderit. Urgentius alterum, ſicut & ſocrus Petri infra *comm.* 14. dicitur βεβλημένη. In qvam ſententiam *Virgilius*: C

Sternitur, & toto projectus corpore.

Cui

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Cui opponi cernas apud *Hippocratem* 4. Epid. ſ. 7. ἐςήκει, in alio
A Paralytico. Si ex cauſis ominemur, parum miſero ſpei. Si
mali originem vulneribus debuit vel alio caſu, ob diviſum ner-
vum incurabilis pronunciatur ab *Ægineta* L. 3. c. 18. *Abenſina*, niſi
juvamen poſt inciſionem ſentiatur, nec totus ſit præciſus. Con-
trarium qvidem in Comite Hercule Bevilaqva refert *Saxonia*;
ſed de combuſto nervo accipiendus neutiqvam reciſo, prorſus
deſperato. Qvod ſi humiditates frigidas, lentas, ad harum cau-
ſarum cenſum vocaverimus, fulmen adeſt *Hippocratici* oraculi
2. *Aph.* 34. Diſſentanea qvippe eſt affectio & τῇ ἡλικίῃ, & τῇ
φύσει, & τῇ χώρῃ, adeoq; graviſſima. *Ætati*, quia juvenis,
παῖς Centurionis. *Naturæ*, ſeu temperamento, qvia calidiores
qvi orientem ſolem adorant, & ipſe militaris ordinis tyro for-
ſan, æſtuante circum præcordia ſangvine, ut Turno olim *Æn.* XII:

Ardebat in arma magis.

B *Regioni*, qvia Capernaum Galileæ metropolis ſicco & calido ſo-
le torretur. Appoſite igitur *Aurelianus* noſter L. 1. Acut. c. 3:
*Illud in ægritudine ſemper magis afficit, qvod à natura plurimum receſ-
ſerit.* In cujus veritatem diligenter, nec infeliciter *Galenus* in-
qviſivit. Non minus periclitabitur æger Centurionis, ſi ab
aridis calidisq; cauſis Reſolutio illius dependeat. Eædem pre-
munt difficultates, ex adverſo ſibi oppoſitæ. Juvenes calidi
ſunt humidiq;, neutiqvam ſicci aduſtive. Regio qvanquam
calida, inter temperatas numeratur. Conſvetudo deniq; ſeu
vitæ inſtitutum moderatum fervoris gradum expoſtulat. No-
tum *Fl. Vegetij* conſilium L. 1. R. M. c. 2. tyrones de *temperatioribus
legendos* eſſe *plagis*, qvibus & copia ſangvinis ſuppetat ad vulne-
rum mortisq; contemptum, & non poſſit deeſſe prudentia, qvæ
C & modeſtiam ſervat in caſtris, & non parum prodeſt in dimica-
tione, & conſiliis. Ad morbi deniq; ideam ſi reſpiciamus, in-
ter conclamatos habetur. ἔμελλε τελευτᾶν apud *Lucam* Medici-
næ peritum, qvoniam eò jam vis morbi ingentis proceſſerat,
unde pedem referre difficile, & qvanqvam inducias mors con-
cederet, Paraplegia in Apoplexiam levi de cauſa degenerat.
Celſus L. 3. c. 27: *In partibus fere inſanabilis morbus eſt.* Ita enim
pro

pro *ſanabili*, omninò legendum. Deniq; ſi qvidem compoſitus eſt affectus, ex reſolutione cum convulſione, augetur periculum vix evitandum, qvum juncta unum affligant, qvæ ſingula ſolent jugulare ſingulos. A

Anxia hac ſpe vexatus Centurio, condictis præficis, conclamatis omnibus, filij ſalutem ultimo auxilio procuraturus, audita de Chriſto fama, divino Medico & plurimis experimentis nobiliſſimo, Seniores primo Judæorum mittit, qvi demandatum legationis munus fideliter nimis exſeqvuntur, ultra qvam ſperare vel poſſet vel vellet. Mox facili in petitionem Chriſto, qvum urbi vicinus eſſet, amici occurrunt Centurionis nomine rogaturi, ſuperſederet tanta itineris moleſtia, non ſe dignum cujus gentile tectum ſubeat, nec illius deſiderari præſentiam, qvi abſens omnia verbulo uno poteſt expedire. Urbem autem ipſam qvum inter hos ſermones benignus in vota ſupplicum intraſſet, tenuitatis ſuæ conſcius ſibi Centurio, ijsdem verbis Chriſtum aggreditur, qvibus legatos amicos inſtruxerat. B Duplicem errorem prudens alioqvin Centurio videtur commiſiſſe tanto faſtigio indignum. Importuno ſanè conſilio ſeroqve Medicum advocat expertum, qvum jamjam evolaturus ſpiritus in labijs pueri hæreret. Vitium ſeculo noſtro & cœlo familiare, in vigore & ſummo morbi articulo de Medico cogitare, qvum conclamata res &

Salus eſt nullam ſperare ſalutem.

Ab his curis malis cavendum monet *Guido Cauliacus*, & ubi prognoſticis alioqvin relinqvendi ægri in bivio vitæ mortisq;, tutius eſt, qvi ſervari non poteſt, ſuaſore *Celſo*, non attingere, ne Medici aut ignorantia aut negligentia perijſſe videatur. Peccat præterea Centurio aliud peccatum, qvod Medici præſentiam minus credat neceſſariam. Qva veritate à verbo ejusq; efficacia ſejunxerit perſonam Chriſti, litigent inter ſe Theologi. Apud nos ardua agitatur qvæſtio: *An abſens Medicus rectè curet?* Præſentiam Medici plurima expoſcunt, morbi ſtatus & tempora, C accurata cauſarum notitia, ægri temperies, conſvetudo, habitus corporis & animi, accidentia præſentia, imminentia, & reliqua

liqva ſignorum ſylloge, qvibus ignoratis ne titivillitio æſtima-
A rim ſeu Medicum ſeu ſuſceptam curationem. An ex ſolis
tranſmiſſis urinis acqvieſcere qveant, nolim determinare. Sunt
ita in arte Uromantica exercitati qvidam, ut morbum qvem-
vis abſentes divinent. Nuper id Daventriæ Chirurgus pro-
fitebatur, à qvo qvaſi aliud agens didicit domeſticus ejus, Vir Do-
ctus, amicus noſter, jamq; alij ſollicitè id exqvirunt. Cæte-
rum nemo approbaverit vulgi indocilis ſuperſtitionem, qvod
nullo caſus aut ægritudinis diſcrimine, nulla aëris externi inju-
riæ, nullaq; commotionis intervenientis differentia, non rarò
abſentium ægrorum affectus ex Medicis per vim qvaſi extorqve-
ant. Rectè hi bullatores Medicis cordatioribus debent ludi-
brium nuper à magno noſtri ævi Aſclepiade, *Olao Wormio* damna-
ti. Ingenioſum ſe hac parte præſtitit Medicus qvidam Batavus,
Ruſtico urophoro qværenti an ex bigis vel qvadrigis æger frater
B eſſet lapſus, qvum malè bigas divinaret & aliqvid tractu itineris
profuſum intelligeret, reſpondit: in deperdita urinæ parte reli-
qvas duas rotas delituiſſe. Suſpenſo naſo excepi & ego qvandam
ex turbata qvatuor abhinc leucis matula, an Lue venerea infectus
eſſet maritus, inqvirentem. Riſi ſpectatum admiſſus. Scor-
butum, malum inqvilinum, pervidere me dixi, neutiqvam Luem
aliam, qvæ itineris ſpatio evolaverat. Abſentes febres
civis qvidam noſter tinctor depellit, accurato paroxyſmo-
rum inito numero. Qvid de morbis ſympathicis dicendum?
Armarium unguentum, multorum ingenijs nobilitatum, & pul-
vis, qvem ſympathicum nominant, in Gallijs nunc uſitatus,
vires ad locum longius diſſitum diffundunt. Crudus à vul-
C nere culter, lardo impactus, idem vulnus perſanare apud vul-
gus noſtrum fertur. Non ignoramus qvo nomine curationes
ſympathicæ malè audiant, qvamq; acriter ſe *Senertus* l. 5. Prax.
p. 1. c. 10. *Athanaſius Kircherus* in Arte Magnetica. *F. Licetus* c. 55. de
Qvæſ. Epiſt. tom. 2. & *Herm. Conringius* Med. Herm. c. 18. Viri In-
clyti, oppoſuerint. Verum enim verò *Crollio, Goclenio, P. Ser-
vio, N. Papinio*, alijſq; horum fautoribus libentius, ſano tamen
ſenſu, acceſſerim, nec nimium illis tribuens, nec plane damna-

re au-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

re auſus, qvum infinita utriusq; ſympathiæ ſint exempla, à finibus Naturæ minimè profliganda. Qvidqvid horum ſit, qvanqvam raró abſens Medicus artis ſuæ det ſpecimina; Centurionem tamen utraq; hac culpa abſolverim, qvod de cœlitus demiſſo Archiatro ſecurus, ſupraq; communem ſortem elato, ſumma ſpei niſus fiducia Jeſum in extremis conclamati pueri, corpore abſentem, virtute tamen & divinitate præſentem ubiq;, imploraverit. Tantoq; libentius intentato crimine liberarim, qvod vocare & ipſe & per amicos voluerit Medicum, ut hoc pacto ejusdem gravitatem tueretur. Peſſimè ſe proſtituit agyrtarum natio, quæ oſtiatim ægros, velut mendici ſtipem, ſponte ſua conquirit, invitasq; mortalium mercatur animas. Et notis & ignotis invidioſa erit hæc ſive avaritia, ſive ſtoliditas. Apud hos fallaciæ emergit ſuſpicio aut inſidiarum, apud illos contemptus. Promptiſſimus autem in vota ægri fidentis & venerabundi Chriſtus, exemplo ſuo præivit non eſſe denegandam opem aut hoſtibus, qvales Paganierant & Judæi delegati, in quo errore verſatur *Julius Alexandrinus*, aut alijs Divinæ artis contemptoribus, ſi qvidem omnibus ex officio ſe obſtrinxerit. Alia enim ratio illorum, qvi Magiſtratui ſummo tantum obligati, vel alijs munijs impediuntur, vel ſibi vivunt. Hoſtis ſanitatem promovere nulla lege vetamur, niſi vel Principis edicto prohibeamur, vel domeſtici amici retrahant. Moverant ea *Hippocratem*, ut magno Artarxerxi remiſerit nuntium: *Perſarum* enim *opibus uti, neq; ipſi æqvum erat, neq; barbaros morbis liberare, qvum ſint Græcorum hoſtes.* Niſi ipſum ſe in hac Epiſtola vicerit humaniſſimus *Cous*, merito jure inter ſuſpecta reponimus. Valetudinem omnium procurat Medicus, ſicut amicitiam, nullo gentis, ætatis, ſexus, aut religionis diſcrimine, qvod princeps ingenioſi *Thomæ Browne*, Angli, in Religione Medici fuit inſtitutum. Jccircò non culpandus Eruditus civis noſter, nec Hebræi, *Caſtrenſes*, *Zacutus*, *Benjamin*, *Chebibi*, alijq; qvod ille apud Mahometanos feliciter, hi inter Chriſtianos artem ſervandi mortales profiteantur. De peſtilentia dubitatur juſtis de cauſis. Etenim qvemadmodum qvivis Chriſtianus graſſanti

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

contagio ſe ſubducit, cui per vocationem publicam ſive in Re-
A publ. ſive in Eccleſia vacat, ut uno ore ſentiunt Theologi *Calvinus, Beza, Tarnovius, Zanchius, Perkinſus, Rivetus*, alijq; non pauci; ita & Medicorum filios hac ſeceſſione ſibi conſulere fas eſto, qvi publico curandis ægris ſalario non ſunt mancipati. Imò qvanqvam complures certis ſtipendijs Reſpublica conduxerit, laudandum tamen foret uni vel alteri id dare negotij, reliqvosqve à ſe ad loca tutiora dimittere, ut de Eccleſiæ miniſtris *Gerardus* tom. 6. Loc. Com. & *Zanchius* omninò conſiderate judicarunt: Nam Imperatores in prima acie ſummis periculis non tutò exponuntur, ne, paucos juvandi ſpe, tota Reſpublica damnum Principis exceſſu patiatur. Nec Medici una nocte naſcuntur, ut fungi. Prudens Magiſtratus, ſicut Noſocomia publicæ utilitatis graſſante contagio adornat, ita Medicos omnium ſaluti excubantes lauta merce invitat. De reliqvis *Jus Ca-*
B *nonicum* decernit: *ſi acciderit peſtem in loco ſtudij graſſari, tunc poſſe Scholaſticos & Profeſſores in quandam vicinam civitatem aut oppidum ſecedere, eosq; tum comitaturos privilegia quæ erant data ſtudio generali in loco electo.* Profeſſorum autem nomine & Medici veniunt in Jure Civili, ut videre eſt §. 1. ff. *de Extraord. Cogn.* Qvod clementiſſimus qvoq; Magiſtratus noſter benignè, dira aliqvoties ſæviente lue, nobis indulſit. Hæc cauſa fuit inter alias, ut citatus *Hippocrates* electusq; & præmio ingenti & oblato honore ad exercitum Artarxerxis non acceſſerit, qvod *morbus peſtilens dictus ejus exercitibus ſe applicaverat*, qvemadmodum conqveritur ipſus Rex magnus Epiſtola ad *Pætum*. Cunctorum precibus ſatisfacturus Servator, non qvod ἄξιος eſſet Centurio Paganus, ut vane delegati jactant Seniores, nec ob eorundem in-
C terceſſionem, ſed ob fidem Centurionis & innatam ſibi juvandi promptitudinem, dictum factum itineri ſe accingit, memor illius: καιρὸς ὀξὺς. Qvod *Epiſtola* ad Cratevam *Cous* urget: *Qvum ab omni arte aliena ſit procraſtinatio, tum verò maximè in Medicina, in qua dilatio vitæ periculum adfert.* De acutis alibi 4. *Aph.* 10. Φαρμακεύειν αὐθημερὸν, χρονίζειν γὰρ κακόν: *Medicari eadem die, tardare n. in talibus malum.* In Chronica Paralyſi peri-

periculoſa æqve palliativi auxilij mora, qvia ἔμελλε τελευτᾷν. Sed qvum ad ædes recto paſſu tenderet *Jeſus*, indignum ſe Paganum, peccatoremq; plenis buccis clamat Centurio, ſub cujus tecto divertat. ϛέγη tentorij erat ſeu Prætorij, ubi habitabat Centurio, de qva ad Paralyticum tertium plura occurrunt dicenda, ubi & tecta militaria notabimus. Jam fidem Pagani hominis admiraturus ſeu laudaturus Servator mundi, de gentium vocatione & ad captum noſtrum cœleſti felicitate diſſerit, ſumpta ab accumbendi more Romanis Græcisq; uſitato, ſimilitudine. Nihil ſpiritui DEI freqventius, qvam cœleſte gaudium per conviviorum ſolemnitatem exprimere. Ita *Luc* XIII, 16. ſimilitudine cœnæ opiparè inſtructæ, & *Matth.* XXII, 2. nuptiarum Reguli, æternus beatorum ſtatus adumbratur. Qvo tendit ἀνακλινεσθαι *Luc.* XII, 37. & ἐσθίειν καὶ πίνειν ἐπὶ τῆς τραπέζης *Luc.* XXII, 30. Et *Apocal.* VII, 17, XXII, 4. ad divinam in cœlis beatitudinem trahuntur, qvæ de convivio prodiderat vates *Eſa.* XXV, 6. 7. 8. Οἰκονικὴ igitur eſt hæc Chriſti expoſitio à convivijs mutuata, in qvibus antiqviſſimo plurimarum gentium ritu non aſſidebant more noſtro nec humi implexis pedibus jacebant, Turcarum inſtar, ſed diſcumbebant convivæ, ita ut alter caput alterius ſinu, extenſis vel contractis pedibus, exciperet. De antiqvo Romanorum more pleni ſunt Antiqvariorum libri *J. Lipſij* L. 3. Ant. Lect. *Petr. Ciacconij* de Triclinio. *F Urſini* in Apendice, *Stuckij* L. 2. An. Conv. c. 34. *Philandri* ad Vitruv. *Caſauboni* ad Baron. *Mercurialis* in Arte Gymn. *Fabri* in Agoniſt. & aliorum numero plurium. A balneorum Luxu introductum, qvum olim auctore *Servio* l. 7. Æn. & *Iſidoro* l. 20. c. 2. conſiderent, mox in conſvetudinem abijt. Modum exhibet triclinium operis antiqviſſimi, qvod Ateſtæ in palatio *Georgij Contareni* Senatoris Veneti diligenter luſtravimus ex ædibus Rhamuſianis Patavio olim advectum, & à *Mercuriale Ciacconioq;* tum delineatum. Simile Romæ vidimus, cujus iconem magni Eqvitis *Puteani* beneficio hic damus, in Obſervationibus Novis de *Unicornu* fideliter à nobis explicatam.

Apud Græcos idem factitatum ex *Plauto*, *Terentio*, *Virgilio*, *Plutar-*
A *cho* alijsq́; liqvet, indicatq́; vetus marmor cum *Inſcriptione* Ateſten-
ſis Triclinij, qvod libavimus L.1. de *Luce Animant*. c.14:

ΕΛΘΕ ΚΥΠΡΙ ΧΡΥΣΙΑΙΣΙΝ ΕΝ ΚΥΛΙΚΕΣΣΙΝ ΑΒΡΟΙΣ
ΣΥΜΜΕ ΜΙΓΜΕΝΟΝ ΘΑΛΙΑΙΣΙ ΝΕΚΤΑΡ ΟΙΝΟ-
ΧΟΥΣΑ ΤΟΙΣ ΕΤΑΙΡΟΙΣ ΕΜΟΙΣ ΓΕ ΚΑΙ ΣΟΙΣ.

Preſſius iſtum morem imitati ſunt Judæi. Teſtis locus *Philonis* in *De Vita Contemplativa*, & diſertè *Raſis* Talmudicus in *Suca* notat, veterum convivia fieri ſolita בחסיבה, h.e. *cum decubitu*. Ex voce *Mithoths* ſeu *lecto* idem *Stuckius*, & ex Canticis Salomonis *Fr. Junius*,
B pluribusq́; *Ciacconius* per convivij partes, confirmarunt. Hoc ſitu ἐπὶ τὸ στῆθος Chriſti recumbebat dilectiſſimus *Joh* XIII,25. XXI,20. infeliciſſimè à pictoribus expreſſo. Et Lazarus *Luc*. XVI,22. in ſinum Abrahæ tranſlatus dicitur, ducta à convivijs Judæorum conſvetudine. Diverſa autem eſſe apud *Tertullianum* ſinum Abrahæ & Paradiſum,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

radiſum, *Pagnino Gaudentio* in ſalebr. Tertull. c. 48. relinqvo defen-
dendum. Ad rem planè *Livius* & *Plinius*, ex qvibus hæc lucem fœ- A
nerabuntur: Ille meretricem famoſam Placentiæ in convivio L.
Qvintij Flaminij Conſulis *infra illum accubuiſſe* refert & *in ſinu recu-
baſſe*; Hic l, 4. Epiſt. 12. de Nerva: *Coenabat cum paucis, Vejento pro-
ximus, atq; etiam in ſinu recumbebat.*

Ne longius digrediar, ad ipſam *Curationem* revolvo greſſus,
duobus medijs confectam. 1. λόγῳ *Chriſti*. 2. *Ægri fiducia*. Illud his
verbis concepit: μόνον εἰπὲ λόγῳ, de cujus efficacia in *Paralytico
primo* qvum egerimus paucis, hic actum non agemus. Hoc expri-
mit *commate* XIII: ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Fiduciam ægri
de Medico curante conceptam poſſe plurimum auctor eſt *Galenus*
in Prognoſt. Eleganter *Abenſina*: *feliciter ab eo curari multos, cui multi
fidunt.* Accedente ad *Nic. Kaaſium* Illuſtrem Reg. Maj. Cancellari-
um *Joh. Paludano* noſtrate, ſtatim ab ægritudine reſpirans lætus ex-
clamavit: *egregiè fidem meam, Paludane, juviſti*, qvod *D. Thomæ Finckio*, B
Avo venerando, rèfero acceptum. Subinde eloqvio præſtans Me-
dicus plus efficiet, qvam impeditior alius ſecretiorq; medicamen-
tis. Hinc niſi advocetur Medicus, qvia vocantis fiducia ſpesq; pe-
rit, non eſſe accedendum optimè monet *Caſtrenſis* L. 3. Med. Pol.
c. 14. Duplicem juvamenti aſſignat rationem *Th. Fienus* Concluſ.
38. unam à Lætitia alteram à promptitudine remèdiorum deſum-
ptam. Nolim tamen cum *Augerio Ferrerio* l. 2. Meth. Med. c. 11. ad
ipſam Medici fiduciam dicta extendere, ſi qvidem ea ejus fuit opi-
nio. Acriter de Imaginatione inter alios diſceptatur, *An morbos cu-
rare valeat?* Non dubitarim conferre plurimum movendo & exci-
tando ſpiritus ſopitos & calorem, qvando qvidem exemplorum
Ilias nobis id perſvaſerit. Ruſtici non rarò ſchedulis devoratis cu-
rantur. Haleces àvidè aſſumpti febres reſtingvunt, vel alia vehe-
mènter expetita, qvin ipſum vinum. Ex cultu oſſium Sanctorum C
confidentiæ ſuæ virtute cum ægro ſanitatem redire in gratiam, ſu-
ſpicatur *Pomponatius*, ad inſulas infortunatas hoc alijsq; nomini-
bus relegatus. Qvid de Melancholicis dicturi ſumus, ſolius ima-
ginationis beneficio procuratis, expiatis? *Philodotus* Medicus apud
Aetium tetr. 2. ſ. 2. c. 9. qvendam qvi ſibi caput amputatum putabat,
impo-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

impoſito repente capiti ipſius plumbeo pileo curavit. Idem aliam
A mulierem à ſerpente removit, teſte *Tralliano* L.1.c.ult. Algidus alius accenſo in pelle lanigera igne celeriter cõvaluit ope *Zacuti* l.1.Hiſt. Med.Obſ.38. Alius naſus ſui amplitudine tranſeuntes impediri ratus, ficta tonſura ad mentem ſaniorem redijt. Poetarum delicium *Caſp.Barlæus*, ſed melancholico ſangvine turgens, aliqvando clunes ſibi vitreos credidit: qvale qvoq; exemplum recitat *Lemnius* L.2. c.6.de Compl. Qvid qværimꝰ ultra? Phantaſia pleriq; morbi curantur, qvi ope medicamentorum importunè ab indoctis exhibitorũ creduntur arti ceſſiſſe. Tantumq; imaginationis crevit inter mortales vis, ut ex ea ſola Illuſtris Matrona *Magdalena d'Auvermont*, Hieronymi Auguſti de Montelione Eqvitis Gallici uxor, *Emanuelem* conceperit. Id qvod Juriſconſultorum Parlamenti Grationopolitani decretis, Medicorum nonnullorum Monſpeſſulanorum & obſtetricum mulierumq; aliarum conſenſu fruſtra renitentibus
B *Adriano* & *Carolo* de Monteleonê hæredibus alioqvin Hieronymi, obtinuit. De cujus hiſtoriæ veritate nolim inqvirere, qvam ſuſpectam habuit *De Lord* Monſpelienſium Profeſſor, & amicè me monuit *Petrus Sanchius* Profeſſor ibidem Regius, ne iſti relationi fidem mutuarer. Edictum eſt *Scævolæ & Ulpiani* ff.1 tit.6.§.6. *ſi conſtet maritum aliquam diu cum uxore non concubuiſſe, infirmitate interveniente, vel alia cauſſa, hunc, qui in domo natus eſt, licet vicinis ſcientibus, filium non eſſe.* Malè ſanè noſtris Virginibus cœlum frigidius conſuluiſſet, qvod hanc illis graviſſimarum paſſionum curandi viam denegaſſet. Cæterum caſtis gratulamur, & ad ſerium inſtitutum noſtrum regredimur. Diſpar omninò fiduciæ Centurionis eſt conditio, qvia ſtupenda medela. Tantum non poteſt qvæcunq; fiducia ſeu Medici ſeu medicinæ, in deſperatis diuturnisq; paſſionibus, & jam morituris ut extinctum calorem revocet, vias impeditiſſimas vi ſuperioris morbi, natura ſuccumbente, reſeret, humores vitioſos obfirmatos retrahat, aut proſtra-
C tam partium συγκρασίαν emendet. Nec filij Centurionis ſive fiducia in Chriſtum, quanquam de ea dubitare non liceat, ſive fides illuſtrior deprædicatur; ſed totum negotium ipſius Centurionis pro filio intercedentis concepta ex verbo Chriſti firmiſſima ſpes, quam ratam voluit ſervator, animiq; fidelis conſtantia, confecit. Non quod crediderit, ſed quod rariſſimæ fidei miraculum ſuum λόγῳ addiderit λόγος apud Deum æternus. Premamus Centurionis veſtigia, qui corpore langu[i]di ani[m]o ægrotamus. Pari facilitate & promptitudine ſummus nobis [i]n æternis Archiater adſp[i]rabit. In perituris quoq;

ſi illi viſum, *Noſtri cui tanta cupido eſt.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

HISTORIA PARALYTICI TERTII.

TErtius N. T. Paralyticus *Matth. 9. Marc.* A
2. *Luc. 5.* deſcriptus, ab illo planè eſt diverſus, cujus *Joh 5.* hiſtoria extat, ſecus ac *Chryſoſtomo* aliisq; viſum. Ille enim in domo, hic piſcina Chriſto oblatus, ille in urbe Capernaum, hic Hieroſolymis. Illum qvatuor homines per tectum demittebant, hic ne hominis qvidem unius ope aqvis medicatis immergi potuit. Proprium igitur Commentarium, eo qvo priores jure ſibi & Tertius vendicabit, cujus hæc eſt hiſtoria in paucas periodos contracta.

Membrorum reſolutione & imbecillitate fractus Para- B
lyticus, à qvatuor lecticariis portatus, certa ſanitatis recuperandæ ſpe, Chriſto Capernaum reverſo in ædibus, ubi auditoribus concionabatur, offerendus, turba concurrentium impedito per januam ingreſſu excluditur. Moræ verô longioris impatientes lecticarii, cõſilium præceps ex temporis neceſſitate in arena capiunt, conſcenſoq; domus tecto & diffractis tegulis ægrum ſubmiſerunt Chriſto curandum. Jeſus humani C
generis Archiater fidei pleno & bonæ ſpei ſanitatem tam animæ per delictorum commiſſorum expiationem, qvam corporis reſoluti ſolo verbo hoſpiti gratioſè procuravit, ut expeditum membris roboratis greſſum receperit, indeq; digrediens grabbatum ſuum ipſe geſtaverit, omnibus ſtupentibus, nonnullis ſiniſtré, more ſuo, judicantibus.

Paralyticum reſolutis ſeu ſideratis nervis fuiſſe conſtans eſt Sacrorum Hiſtoricorum ſententia, unde *enervatum* rectè tranſtulit *Camerarius*, probatq; ingreſſus difficultas, de qva affectione ad ſuperiores Paralyticos plura diximus, neutiqvam in præſenti actum acturi.

Condicionem & fortunæ ſtatũ lecticarii produnt. Erat qvippe ὑπὸ τεσσάρων portatus. Divitem crederes, cujus cubile qva-

tuor

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A tuor ſervi lecticarii circumferebant. Neceſſitate tamen, haud luxu compulſus, qvarta cervice ferebatur. Alioqvin hexaphoros erat ſanorum Virorum & locupletum, nec pauperibus conveniens, ſicut Afro exprobrat *Martialis* l. 6. Epigr. 77:

Qvid te Cappadocum ſex onus eſſe juvat?

Octophoros lectica Regum propria, feminarum & ægrotorum. Hinc *idem* l. 6. Ep. 84:

Octophoro ſanus portatur, Avite, Philippus,
Hunc tu ſi ſanum credis, Avite furis.

Ut vero propius ſit hominem noſtrum bonæ mentis ſorore paupertate preſſum qvatuor lecticariis acqvieviſſe, qvia & ipſe grabatum ſuum ſeu lectulum minutum anguſtumq; poſtea portare ſuſtinuit. *Aderus* è longinqvo illuc ſuſpicatur advectum, nullo, ut arbitror, indicio, qvum morborum ferax
B Capernaum fuerit, aërisq; lociq; vitio. Forſan pro mortuo vel morti vicino reputatus. Mortuorum autem Sandapilæ à qvatuor tantum ſervis Romæ portabantur, qvemadmodum icone expreſſit *Fr. Peruccius* l. 2. de Pomp. Fun. p. 28. Hinc ægrè ferebat *Martialis* l. 6. Ep. 77. qvod Afer & pauper & juvenis & fortis hexaphoro vivus delectaretur qva non debebat ferri mortuus. Clarius l. 8. Epigr. 75.

Qvatuor inſcripti portabant vile cadaver.

Cur inſcripti? De ſervis ſtigmaticis, literisq; ſervilibus inuſtis accipiunt Critici, de qvibus *Pignorius* l. de Serv. *Popma* de Op. Serv. Parum diverſa eſt conjectura noſtra. Inſcribeban-
C tur nomina lecticariorum, qvorum deinde legibus Conſtantini & Anaſtaſii funeralibus definitus erat numerus, qvos omnibus modis integro numero & omni præſtatione liberos Conſtantinopoli conſervandos decrevit *Novella* Juſtiniani *Conſtitutio* 43. Numerantur in illa Novella 1100. lecticarii ſeu Decani (rectius fortaſſe Diaconi) ad peragendas defunctorum exſeqvias deputati, non tam ad exportandum, qvam procurandum funus. Octingentæ qvidem officinæ corpora præſtabant, trecentæ autem in exactione pecuniarum con-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

conſiſtebant. Vel ſanè qvod ex his 800. pro funerum numero in ampla civitate Byzantina deligerentur ſufficientes lecticarij, ſicut peſtilentiæ tempore hodie uſitatum. A Crevit tamen lecticariorum numerus luxu apud omnes creſcente, qvem iccircò legibus Funeralibus ad neceſſarium nuper publico edicto adſtrinxit *Fridericus III.* ſacratiſſimus Rex noſter. Q. Metellus Junior inter rara felicitatis humanæ exempla numeratur *Plinio* l. 7. c. 44. qvod præter honores ampliſſimos, à qvatuor filiis ſit rogo illatus.

Ingreſſuris autem obſtat multitudo januam ædium obſtipans conferto agmine. Scilicet ad divinum Archiatrum acceſſus patet cunctis, ſed ſæpe viam malè feriati homines reddunt impeditam. Τὰ πρὸς τὴν θύρα vel veſtibulum ædium interius notat, vel plateam oſtio vicinam. *Grotio* eſt τὸ B πρόθυρον, ſeu veſtibulum ante januam. In verſione Syriaca idem ſervat *Boderianus*, ſed à *Lud. Dieu* hoc nomine reprehenſus, qvem varia Veſtibuli notio decepit. Plures veſtibulum inter plateam & ædium januas relictum eligunt. Ita *Danus Interpres*, ſiqvidem ex veteri januarum fabrica, ad oſtium, foras aperiendum, plateæ ſpectabat pars. Utrumqve tamen placet, nam utrumq; veſtibulum multitudo impleverat, unde *Deodato* Italo *i contorni della porta*. Januæ autem apud Veteres in publicum rejiciebantur. Hinc ne aperiendæ læderent prætereuntes, pulſabantur prius ab egredientibus, appenſis nonnunqvam tintinnabulis. Vulgatum id Græcis, qvod ex Comicis liqvet, ubi ante crepuiſſe fores dicuntur, qvam qvis domo egreditur. Videndi *Photius* in Bibl. *Muretus* l. 1. Var. Lect. c. 17. *Pancirolla* in Deperd. tit. 23. aliiq;. C Apud Romanos L. Valerio Publicolæ & fratri primis adjectum fuit, ut domus eorum fores extra aperirentur, & janua in publicum rejiceretur, qvod inter triumphales domus clariſſimum erat inſigne, teſte *Plinio* lib. 36. c. 15. Nec poſtea exolevit, nam de janua in publico aperienda reſponſum extat *Scævolæ* l. 8. ff. tit. 2. l. 41. §. 1. Utplurimum duplicatæ, qvas δίκλιδα θύραν vocabant, qvibus in reponendis humeri luxa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A tionibus utebatur *Hippocrates.* Figuram qvi cupit & fuſam de hoc argumento diſſertationem, *Cl. Salmaſium* Polyhiſtora ſummum ad Solinum conſulat operæ facturus precium. Clauſæ plerumq;, unde oſtium *Iſidoro* ab obſtando. Hic omnibus Chriſto perorante, patulæ. Aliàs metu irruptionis occluſæ *Gen. 19, 9. Joh. 20, 19. Act. 12, 13.* Illæ, animæ æternitatem ſignificabant, hæ interitum animi corporisq; ex veteri Romanorum religione, ſi credimus *G. Fabricio* c. 21. Rom. deſcript: Unde in qvibusdam ſepulchris Romæ antiqvis exſculpta viſuntur ædificia, partim januis apertis, ut in Palatio Capitolino Trium virum; partim clauſis, ut in domo civis Regionis Tranſtiberinæ è regione Pontis Fabricij.

B Æternitatis ea ſpe, ſanitatisq; animi juxta ac corporis excluſus Paralyticus, communi lecticariorum conſilio & opera per inſolitam viam graſſabatur. Enimverò, ſi qvidem humiles erant ædes, judicio *Baronij* ad A. Ch. 31. Tib. 15. vel ex plano vicini tecto tranſitus concedebatur, ut commentatur *Lyranus*, tecto domus hoſpite Chriſto illuſtris ablato, ruptisq; tegulis per contignationem apertam ad pedes Chriſti cum grabbato demiſſus fertur, idq; funibus, ut *Cajetanus, Bezæ, Oſiander, Pelargus* non malè conjiciunt, niſi ædium humilitas obſtaret, & oblonga fulcra lecti, depicta in *Roma ſubterranea.* Plenum audaciæ conſilium, furibus & latronibus familiare, à Chriſto alibi damnatum *Joh. 10, 1.* & Antonio in Philippicis à *Tullio* verſum vitio. Imò lex Cornelia injuriarum actionem introduxit, qvod domus vi introita ſit l. 4. *Inſtit. Jur.* tit. 4. §.
C 8. qvia ſua cuiq; domus tutiſſimum eſt refugium & receptaculum ex *Cajo* JCto, de qvibus *Schneidewinus*, *Mynſingerus*, *Rittershuſius* aliiq; ad Inſtituta. De vi qvoq; publica lege Julia tenetur, qvi hominibus armatis poſſeſſorem domo agrove ſuo, aut navi ſua dejecerit, *lib. 48. ff. tit. 6. l. 3. §. 6.* Codex Jur. Danici at bryde Huus/ vocat Herwercke *lib. 2. de leg. Cimbr. c. 30:* Ganger mand med raad raad i anden Mands Gaard / eller Huus/ ec bryder Huus etc. da er det Herwercke / puniunturq; in foro noſtro mulcta trium Marcarum. Nimia tamen pietate,

&

& neceſſaria ſalutis ratione peccans, excuſari meretur, qvem A
ipſe Chriſtus, qvo præſente hæc agebantur, à crimine abſolvit. Animus qvippe à damno alienus, nec occidendi propoſito aut furandi, aut armati qvovis modo nocendi irrupere, ſed ut ægrum qva corpus qva animum ſervarent. Ita qvi à latronibus circumventus tectum vicini dirutum intraverit, extra injuriæ erit actionem apud æqvum Judicem. Adhæc vel propriæ fuerunt irruentium ædes, vel certè connivente domino fundi detectæ, & tacitè conſentiente, nam ſic tacitum & expreſſum in Jure æqviparantur, & conſentire dicitur, qvi non contradicit.

Præcipiti iſto gradu feſtinandum erat Paralytico ad Ar- B
chiatrum, ſive qvod incerta eſſet Jeſu mora, ſive qvod ex forti & inſolita reſolutione membrorum, Apoplexiam metueret per ἐπιγένεσιν, citamq́; mortem & infelicem. Minatur hoc malum *Hippocrates* in Coacis c. 23. §. 1: *Torpores & ſenſus privationes præter conſuetudinem ortæ futuras Apoplexias denunciant.* Παρὰ τὸ ἔθος explicat *Duretus*, qvod fit ſæpe numero ictu & lapſu, tum etiam cruribus complicatis, cubitorum innixu, fame, vigiliis, ſcolioſi vertebrarum cervicis, renibus calculoſis, & artubus illaqveatis. Mala præterea Paralyſis & exitioſa poſt febrem acutam, ob malignæ materiæ μετάπτωσιν ad nervos eorumq́; in cerebro principium, niſi id critico Naturæ motu fiat, morboq́; concocto, qvod honeſtiſſimæ Matronæ non ita pridem Hafniæ contigit. Vide *Alpinum* C
l. 3 de Præſ. Vit. & Mort. c 12. Unde ex duriſſimo neceſſitatis telo virtus emerſit.

Cœterum qvomodo tectum ſcandere, illudq́; infringere potuerint, non facilè intelliget ſcrupuloſus, niſi tectorum apud veteres ſtructuram paucis detexero. Tecta vel plana fuere, vel in faſtigium erecta. Illa antiqviſſima, qvibus faſtigium ſeqvens imbrium incommodum addidit. De utriusq; origine & forma *Vitruvius* l. 2. Archit. c. 1: *Alii luteas glebas areſacientes, ſtruebant parietes, materia eos jugumentantes, vitandoq́; imbres & æſtus, tegebant arundinibus & fronde: poſtea,*

A *qvoniam per hybernas tempeſtates tecta non poterant imbres ſuſtinere, faſtigia facientes, luto inducto proclinatis tectis ſtillicidia deducebant.* Sed ſuccreſcente arte & artificum ingenio, non luto tantum tecta faſtigiata muniverunt, ſed ſcandulis aut ſtramentis, eodem teſte, h. e. robore aſſulatim ſecto inſtarqve tabellarum tectis inſtratæ, qvibus annis 470. Roma fuit contecta, autore C. Nepote apud *Plinium* l. 16. c. 10. ſucceſſere deinde tegulæ, materiaq;; qvibus mox ſectilium lapidum bracteæ, laminæq; aliis ſuper alias ſedentibus & inter ſe imbricatis, de qvibus *Pavonacea* tegendi genera apud *Plinium* l.36.c.22. explicat *Philander*. Ferri poteſt religio in DEos, qvod Pantheon æreis tegulis opertum fuerit, referente *Paulo Diacono*, qvodq; rotundam D. Mariæ ædem Ravennates ſolido lapide

B ornaverint. In privatarum ædium ſplendorem abuſus tranſtulit & plumbum, unde plumbum, qvod tegulis poneretur, ædificii eſſe aiebat Labeo, teſte *Javoleno* JCto ff. *de Verb. ſign.* l. 242. §. 2. ſive qvia tecta ex plumbo fuerint ſolido, ſive qvod tectis plumbum ad ſtillicidia adderetur. Diſpar omninò incorrupti ſeculi facies. Romuli caſa in arce ſacrorum *ſtramentis* tecta, *Vitruvio* autore. Expreſſit id *Ovidius* l. 3. Faſt.

Qvæ fuerit noſtri, ſi qværis, regia nati,
Aſpice de canna ſtraminibusq; domum.

Mauros mapalia ſua *ſcirpis* texiſſe refert *Plinius* l. 16. c. 37. idemq; l. 6. c. 24. Chelenophagos *teſtudinum* ſuperficie caſas ornaſſe. De Colchorum tectis *Vitruvius* l. 2. c. 1: *fronde &*

C *luto metas tegentes efficiunt barbarico more teſtudinata turrium tecta.* Idem de Phrygibus campeſtria inhabitantibus: *ſtipites* inter ſe religantes, metas efficiunt, qvas *arundinibus* & ſtramentis tegentes, exaggerant ſupra habitationes maximos grumos è terra. Alij ex *ulva* paluſtri ſeu alga paluſtri compoſuere tuguria, noſtri ruſtici ex paleis, alii ex arundinibus. Rudere non tegulis loca munita Hiſpaniæ & Africæ tegebantur, notante *Hirtio* Bell. Hiſp. c. 8. Apud Germanos veteres ne cæmentorum qvidem aut tegularum uſus, *Tacit. de Morib. Germ.*

Tecta

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Tecta tamen plana, frugalitatis olim & innocentiæ do- A
cumenta, poſterioribus temporibus magnifico opere exſtru-
cta opulentiorum eſſe cœpere, in qvibus commorabantur, am-
bulabant, hortos colebant, qvæq; ad ſui tutelam in motibus
civilibus utebantur, ut liqvet *Judic.* 9, 51. qvalia pleraq; Nea-
poli aliisq; Latij urbibus adhuc viſuntur. Tranſiit ea archi-
tecturæ ratio in Palæſtinam, ſacramq; in ea urbem. David
enim in tecto palatii obambulans, amore illicito viſæ Bathe-
ſebæ accendebatur 2. *Sam.* 11, 2. In tectis & plateis omnes
ejulare dicuntur *Eſa.* 15, 3. Oſoribus Sionis auguratur David
Pſal. 129, 6. futuros ſicut gramen in tectis, qvod torretur an-
teqvam prodeat. Qvem locum de tectis planis eruditè ex-
ponunt *Gloſſæ* marginales Danicæ, qvanqvam & de faſtigia-
tis accipi poſſet. Illuſtris extat textus *Deuteron.* 22, 8: *Cum* B
ædificaveris domum novam, facies מַעֲקֶה *tecti per circuitum,*
ne effundatur ſanguis in domo tua. Murum vertit *Hieronymus.*
LXX. *στεφάνην. Philo θωράκιον.* Peribolum *Oſiander.* *Danus* et
Recke. Parietem *Pagninus* & ædificium, cujus altitudinem ex
R. *Davide* ad qvatuor digitos extendit, *Grotius* ad pedes tres
cum dimidio. *Caſtalio* loriculam amat. Στεφάνη dicta à co-
ronæ ſimilitudine. Coronæ in ædibus appellabantur promi-
nentiæ qvædam parietum ad arcenda ſtillicidia apud *Vitru-*
vium l. 2. c. 8. *Palladium* l. 1. R. R. tit. 11. Loricula ſeu Lorica
dicta à materia. Eſt illa cruſta ex calce & arena *Vitruvio* l. 7.
c. 1. unde granariorum parietes & ſolum opere tectorio mar-
morato loricandos vult *Varro* l. 1. R. R. c. 57. Apud *Plinium* C
l. 8. c. 24. Ichneumon ſe loricare dicitur limo merſus ſoleq;
ſiccatus. Loricam qvoq; de coronis murorum in urbibus &
munimento urbem cingente adhibet *Vegetius* l. 4. c. 28. In te-
cto Samuel Sauli loqvebatur, 1 *Sam.* 9, 25. In tectis ſuffitus
excitabant *Jerem.* 19, 13. Diſcipuli Chriſti jubentur *Matth.*
10, 27. *Luc.* 12, 3. prædicare *ἐπὶ τῶν δωμάτων,* h. e. publicè au-
dientibus cunctis, ut vero ſit ſimile ex tectorum planicie, tan-
qvam ex roſtris, tranſeuntes alloqvi conſuetum fuiſſe. *Luc.*
17, 31: In illa die, qvi fuerit ἐπὶ τοῦ δώματος, & vaſa ejus in
domo,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A domo, ne deſcendat tollere illa. Certè & apud Romanos tecta petebant in tumultibus, qvod *Tacito* l. 1. hiſt. credimus. *Act. 10, 9: Aſcendit Petrus* ἐπὶ τὸ δῶμα, *ut oraret circa horam ſextam*.

Aliàs tectum pro Tentorio militari uſurpabant, qvo tegebantur. *Vegetius* l. 3. c. 2: *Pedites ſine intermiſſione imbribus vel nivibus ſub tecto, reliqvis diebus exerceri in campo voluerunt.* Vide plura lib. 2. c. 23. *Suidas* : ϛεγανὸν· πυκνὸν, σφιγκτὸν, καὶ διόδωρος· οἱ δὲ ῥωμαῖοι ϛεγανὰ ποιήσαντες, παρεχείμαζον. h. e. *Tectum, Denſum, conſtrictum, Diodorus, Romani verò cum tecta feciſſent, hybernarunt.* Qvo forſan Centurio ille pius *Matth.* 8, 8. reſpexit.

B Tectum igitur hujus domus à Paralytici lecticarijs ruptum, planum fuiſſe certum eſt, in faſtigiato enim difficilior adſcenſus. Et ſiqvidem vicini tectum pari planitie explicabatur, hoc conſcenſo, facilis ad aliud erat tranſitus. Dubium movent apud *Lucam* οἱ κέραμοι. Qvid enim ad æqvale pavimentum tegulæ? Niſi & hæ illud per intervalla diſtinxerint. *Syrus* operimentum loci reddidit, ut *Troſtius* monet. *Beza ex Plinio*, perfoſſum dicit teſtaceum pavimentum, qvod diſplicet *Heinſio* in Exerc. Sacr. Teſtaceum enim pavimentum in Oriente neutiqvam uſitatum; eſſe potius *ſubdiale* pavimentum, de qvo *Plinius*, qvia in his tectis ſub dio agebant: Στέγην autem & κεράμους pari paſſu hic ambulare, tectumqve notare ex *Thucydide, Syro*, aliisq; ſicut apud *Plautum* in Mil. Sectari ſimiam in Tegulis.

C Qvod fidei ardore à Paralytico commiſſum, nobis neutiqvam in exemplum trahendum. Qva occaſione commodè qvæſtionem hodiernis moribus opportunam expendamus, *An illegitima media qværenda & uſurpanda ſpe recuperandæ ſanitatis?* Illegitima remedia ex duplici æſtimamus fonte, vel qvod Diabolica ſint, vel ſine rationali Methodo adminiſtrata. In utroq; peccat credula mortalium inſania, ſed conſtanter utrumq; juſtis de cauſis damnamus. Diabolica remedia duum ſunt generum, vel expreſſo Diaboli inſtinctu edocta, vel implicito

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

plicito. Prioris ordinis auxilia Chriſtiani veri verè deteſtantur, territi exemplo Ahaſiæ Regis 2. *Reg.* 1. Poſteriorem curandi rationem plurimi ſine pietatis ſcilicet offenſa eligunt, vel characteribus, vel ignotis verbis, vel numeris menſuriſve, vel aliis ceremoniis à ratione alienis ſuperſtitioſè morbos expugnaturi. Sed fugite hinc mortales, ſi ſapitis, ſi me auditis, latet anguis in herba. Larvam detraxerunt *Sennertus* c. 13. de Conſenſ. *Olaus Wormius* decus orbis & urbis c. 10. Not. ad Faſt. Dan. & varia erudite hic annotarunt nuper *Hier. Jordanus* De illo qvod in Morbis eſt divinum, *O. Borrichius* noſter de Cab. char. qvi legi merentur, ne alios numero qvamplurimos advocem. Seqvamur *D. Chryſoſtomum*, potius mortem homini Chriſtiano ſubeundam, qvam vitam ligaturis redimendam. A

Remedia Empiricorum ſine verâ Methodo exhibita, pari infamia ſunt notanda. Veneni ſuſpicione non carent, & innoxiè animas vitasq; licitantur, qvi Recipiunt neſcio qvid, ut ſanentur ægri, neſcio qvando. Judicant cordati rectius, præſtare cum methodo mori, qvam ſine illa vivere. Mala dicenda iſta medicamenta, qvæ qvi in publicum vendiderit pœna legis Corneliæ adficitur L; 48. ff. *de Publ. Jud.* tit. 8. l. 3. § 1. h. e. in inſulam deportetur & omnibus bonis privetur, *ib.* §. 5. Unde ſapientiſſimis Venetorum decretis Circumforanei urbe Patavina cum infamia ejiciuntur, & in urbe Pariſienſi, niſi Saluberrimæ Facultatis Doctoribus, conceſſum nemini publicè medicinam facere. Qvanqvam & Magni olim Regis noſtri, glorioſæ nunc memoriæ *Chriſtiani IV.* legibus vetitum ſit, *ne qvis ægris medeatur poculumve medicatum exhibeat, præter promotos approbatosq; Medicos, ſive ſeplaſiarii ſint, ſive barbitonſores, ſive Chymici, ocularii, herniarum ſectores, ſive circumforanei variive Empirici:* neglecto tamen prudentiſſimo Edicto non illi tantum ægrorum curam ſuſcipiunt, ſed Ruſtici, Pædotribæ, Sacerdotes, aniculæ & carnifex ſpe precioq; ſollicitantur, hoc uno à latronibus differentes, qvod cives intra mœnia & non in montibus deprædentur, ut alibi *Galenus* loqvitur. B C

A qvitur. Dices: Sanitatis cauſa tentanda omnia. De legitimis nunqvam repugnabo, reliqvos averſor qvi flectere ſi neqveant ſuperos Acheronta movent. At juvant perſæpe. Opto ſucceſſibus careat, qvisqvis ab eventu facta probat. Divino *S. Pauli* monitu, non facienda mala ut eveniant bona. Nec qvaſi aleam jaciendo Medici curare debent, qvod verè dixit *Galenus* in 1. *Epid.* com. 2. Horum igitur cunctorum beneficia cunctis ſunt nocentiora vulneribus, præſtatq; odium illorum qvam pacem meruiſſe, ut *Leonis* homil. 19. utar verbis. Juvant per Accidens, plusq; fortunæ habent qvam conſilii, cui ſubinde fixa ægrotorum imaginatio jungitur, qva multi morbi ſuperantur, qvi Empiricorum arte

B curati creduntur. Sæpe palliativa cura credulis imponunt, brevi damno majori eruptura, vel ſanè ad meliorem vitam promovent, qvam in plures annos differre debebant. Qvod ſi Patronus Empiricorum, non malo animo, ſed ſpe juvandi iſta excuſet, reſpondeat *Marcianus ff de Publ. Jud. t.* 8. l. 3. §. 2. *ex ſenatusconſulto relegatam eſſe eam, qvæ non qvidem malo animo, ſed malo exemplo medicamentum ad conceptionem dedit, ex qvo ea qvæ acceperat, deceſſerit.* Exterminandos qvoq; perſvadet *Lemnius* l. 1. de Occ. Nat. c. 17. modum verò inveniſſe ſe credit *Georg. Hebenſtreit* Qvæſt. Miſc. 1. p. 14; nempe primum carnifices ex urbibus ad corvos, deinde vetulas ad ſua penſa,

C mox agyrtas ad eſuriem, barbitonſores ad tonſtrinas ſuas, ac deniq; Vulcaniam Ciniflonum proſapiam ad carbones ſuos amandandam. Omnibus dictum ſit *Horatij* illud l. 2. Epiſt. 1.

--- --- abrotonum (vel *elleborum*) ægro
Non audet, niſi qvi didicit, dare: qvod Medicorum eſt,
Promittunt Medici, tractant fabrilia fabri.

Inſuetâ viâ adventantibus, Chriſtus viſa & portantium & Paralytici fide, plus pro ſua bonitate ultrò donat, qvam venerant petitum, primumq; delictorum immunitatem largitur tam hactenus admiſſorum naturæ vitio & voluntatis, qvam illiciti humanis legibus facinoris, rupti tecti, ædium violatarum. Paralyſeos *Curationem* à peccatorum auſpicatur condona-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

donatione, qvia ſtipendium peccati mors morbusq; hicq; A
ex illo trahitur, nec in dignitatem ſuam ulla parte peccavit Servator, qvod animæ curam juxta ac corporis mortalium perditorum habuerit. Seqvuti illius exemplum, qvanqvam non paſſibus æqvis, qvamplures, qvi utrumq; amica copula conjunxerunt. Ipſe Lucas Sacræ hiſtoriæ conditor Medicus fertur *Coloſſ.* 4, 14. qvem Patronum eapropter Medici ſibi adoptarunt. In antiqva Eccleſia Sacerdotes non pauci Medicorum catalogo adſcripti. Teſte *Baronio* Tom. 3. Ann. Joſephus Tyberiades Epiſcopus Judæorum Patriarcham Hellcel curationis ſpecie baptizavit. Paulus Secundus Pontifex ægrotantes ipſe comiter inviſebat, adhibitisq; medicamentis curabat apud *Platinam* in Vit. Pontif. Joannes XXII. anteqvam B
Pontifex deſignaretur Petrus Hippocrates vocatus, edidit Medicinam Theſauri pauperum. Ex Monachis ſacro voto adſtrictis pluſculi Medicinæ ſtudium & in uſum convotorum excoluerunt diligenter & eruditis ſcriptis divulgarunt. Inter qvos eminent *Commentatores Meſuæ*, *Conſtantinus Africanus*, *Raymundus Lullius*, *Jo. ab Indagine*, *Albertus Magnus*, *Baſilius Valentinus*, *Thomas Campanella*, *Pius della Marra*, aliiq; qvi in memorias exierunt.

Qværunt hic Eruditi, *an Medici ad Clericatum & Sacerdotium poßint promoveri, & an tum Medicinam liceat exercere?* Prius invenit ferè aſſenſum, ſiqvidem Medicus capax eſt nominationis ad beneficia. Doctiſſimum Medicum, Mantuæ C
Profeſſorem *Petr. Ant. Cavallum* novi, qvi S. Franciſci ordini votoq; ſe obſtrinxit, mutato priori vivendi genere. *Daniel Bucretius* Anatomicus inſignis & Spigeliani operis editor, Monaſterij Dominicanorum Pariſiis ſe clauſtris incluſit. *C. Bartholinus* Parens, cœlitibus pridem adſcriptus, Medicinæ Profeſſionem cum Theologia voto in morbis ſuſcepto commutavit, Deoq; ſoli vacavit dum vixit, qvod *Riolano* ſummo Anatomico rigidis ad *Bauhinum* Animadverſionibus diſplicere videtur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A Altera qvæſtio difficilior ſententiarum varietate. Affir-
mat *Bardus* c. 8. Med. Cathol. ex *per. cap. ſent. ne Cler. nec Mon.*
& cap. *ut apud* & cap. *tua nos*, de qvibus *Tiraqvellus* de Nob.
Med. c. 3. n. 406. Et ſiqvidem de Epiſcopis conſtans eſt fa-
ma, Medicinam feciſſe, qvidni & hæc ſimplicibus Sacerdo-
tibus Monachisq; concedatur. In negantem tamen ſenten-
tiam proni hæc urgemus. 1. Profeſſionem priorem cum
Sacra, devotos ea mente commutare, ut ſacris majori cura &
unica incumbant, Deoq; ſoli ſerviant. 2. Profeſſionum di-
ſtinctionem omninò in Republica benè conſtituta eſſe ſer-
vandam. Hinc *Ariſtoteles 4. Polit.* c. 15. Sacerdotum officium
à Civili Magiſtratu diſtinctum voluit, & rectè *Ambroſius* ne-
gat Viro Eccleſiaſtico duplicem profeſſionem. 3. Irregulari-
tates orientur non leves, ut etiam contrariæ opinionis aſſer-
tores fateantur non inviti Monachis & Clericis poſteriori-
B bus interdictum fuiſſe, qvas tamen irregularitates debitis
cautionibus & animadverſionibus declinari ex *Bonacina* cre-
dit *Bardus*, imo diſpenſationem à Pontifice petendam. Sed
opponimus 4. Medicinæ exercitationem inter ſeculares cu-
ras numerari, à qvibus Deo ſoli conſecrati abſtinent. Timo-
theum, aliosve in Eccleſia, ut ille, militantes negat *S. Paulus*
oportere implicari τοῦ βίου πραγματείαις 2. *Tim.* 2, 4. In Ca-
nonibus S. Apoſtolorum per *Clementem* congeſtis n. 6; *Epi-
ſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ſeculares curas non ſuſcipito:
alioqvin deponitor.* Conſtitutionis ratio redditur *Canone*
80, qvod nemo poſſit duobus dominis ſervire juxta præce-
C ptum dominicum. Ita & decretum fuit in *Concilio Calche-
donenſi* Oecumenico Canone 3: *Definiit ſancta & magna Sy-
nodus, neminem deinceps, nec Epiſcopum, nec clericum, nec Mo-
nachum, vel poſſeſſiones conducere, vel ſecularibus negociorum
adminiſtrationibus ſeipſum miſcere.* Unde nec tutores eſſe
poſſunt ex *Novell. Conſtit. Juſtinian.* 123. & *Leonis* Nov. Conſt.
68. niſi ad inexcuſabilem impuberum tutelam vocentur,
qvod de Presbyteris tantum, Diaconis & hypodiaconis con-
cedit in Novella *Juſtinianus*. Tres alios caſus proponit *Ca-*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

von Concilij laudati, ſi nempe *Civitatis Epiſcopus rerum Eccleſiaſticarum ſolicitudinem habere permittat, vel Orphanorum, & viduarum qvæ indefenſæ ſunt & perſonarum, qvæ Eccleſiaſtico maximè indigent auxilio, propter timorem Dei.* Medicinæ exercendæ nullum indultum ſignatur, & qvanqvam tanta illius foret neceſſitas, à Civitatis Epiſcopo foret venia impetranda, non alio ſive in Belgio, ſive Italia commorante. Nec diſſentit decretum *Iſidori* Part. 1. *Jur. Canon.* Diſt. 23. c. 3. ubi de Clericorum converſatione agit: *Secularia*, inqvit, *officia negociaq; abjiciant, honoris gradus per ambitiones non ſubeant, pro beneficiis medicinæ Dei* (h. e. pro Sacramentis Eccleſiaſticis, annotante *Gloſſa*) *munera non accipiant: ſed doctrinæ lectionibus, pſalmis, hymnis, canticis, exercitio jugiter incumbant.* Alexander Tertius in Concilio Turonenſ. lib. 3. *Decret. Greg. IX* tit. 50. c. 3. ſtatuit, ut nulli omnino poſt votum religionis, & poſt B factam in aliqvo loco religioſo profeſſionem ad Phyſicam legesve mundanas legendas permittatur exire Si verò exierint, & ad clauſtrum ſuum intra duorum menſium ſpacium non redierint, *ſicut excommunicati* ab omnibus evitentur. *Cap. 9.* prohibetur qvoq; ex *Innocentio III.* Subdiaconis, Diaconis & Sacerdotibus ea Chirurgiæ pars qvæ aduſtionem & inciſionem inducit. *Gloſſa* ſervilem tantum intelligit aduſtionem, ſed latius nos ad qvamvis actionem manualem extendimus. Deniq; Exorciſta in *Rituali* Rom. juſſu *Pauli V.* edito jubetur ſibi cavere, *ne ullam medicinam infirmo vel obſeſſo præbeat, aut ſuadeat, ſed hanc curam Medicis relinqvat.* Ipſi & hi & illi & iſti videant, qvo obſeqvio, qvaq; devotione tantorum Patrum decreta excipiant. C

A (margin, first line)

Notamus tamen, ne pro iniqvioribus rerum arbitris traducamur, aliud eſſe ægrorum ſalutem medicamentis procurare, aliud de rebus Phyſiologicis Commentarios ſcribere, qvod pro ingenii modulo qvivis tentet, per me licet. Qvo ſpectat Sacerdotum Ebræorum in dîgnoſcendis leproſis ſcientia, *Exod. 13. Luc. 17.* Deinde Medicam exercitationem concedi poſſe Monachis in ſuis Collegiis, ſicut *Bucretio* hoc fuit in-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A junctum, inprimis ſi in ſolitudine ſint monaſteria. Caſus deniq; neceſſitatis erit attendendus in Medicorum aliorum inopia, cumq; non lucri ſpes, non decipiendi animus eſt induendus. Ita Medici *Hippocratis* præcepto in *Jurej:* à ſectionibus abſtinent, & operationibus Chirurgicis, niſi urgente neceſſitate, ſicut multi Imperatores ſæpe & arcu uti, & jaculari & pugnare gladio haſtaq; ſciunt & faciunt, & Reges pariter, ſed non ut Rex, ut Imperator erat Alexander Macedo, aut ejus Pater Philippus, ſed per alias artes, imperatoriæ atq; regiæ ſubſervientes, hæc militaria munera obibant, ut ait *Galenus* l. 6. Epid' Com. 5. §. 1.

B Diverſa ratio Medicos ad ſacrum ſtudium obſtringit, animatq;. Omnes enim verbum Dei ſcrutari oportet *Deut. 6,* 6. 7. 8. 9. 31, 11. 12. *Joh.* 5 39. *Coloſſ. 3, 1. 6.* qvia ſalvari omnes vult Deus *Matth. 11, 28. 1. Tim. 2, 4. 2. Petr. 3, 9.* cunctisq; fidei rationem reddere incumbit. Ægrorum etiam cauſa Medicus in Theologiæ abdita penetrat, ut, ſi res ita poſtulet, tam animabus qvam corporibus medeatur, abſenteq; Theologo, non tantum affectus animi ægris leniat, ſed & fide infirmos certo ſolamine erigat, inprimis melancholicos, Maniacos, aliosq; hujus commatis. Hinc neutiqvam præter inſtitutum Tyrones noſtri medicinæ, examini Theologorum ſe ſubjiciunt, illisqve ſuum in ſacris profectum publicè probant.

Ut fortunatus igitur ſit ſuſceptæ curationis eventus, Medicus exemplo Archiatri Jeſu, æternæ ægrorum ſalutis curam gerat accuratam. 1. Precibus ardentibus pro felici ſucC ceſſu Deus invocandus. Medicæ precationes pro commodo ægrotantium à *Jacobo Horſtio* collectæ, Helmſtadij impreſſæ leguntur. Litanias *Bardus* addidit. Cœterum junctis ſuſpiriis Deo ſupplicent, *Medicus, æger* ipſe, de cujus corio luditur, *Sacerdotes & Eccleſia.* Qvantum ponderis habeant Medici vota, indicat ſapiens *Syrach. 38, 13.* Ipſe æger oret, deſiſtatq; à peccato *Syr. 38, 9.* Presbyteri Eccleſiæ advocentur ſi qvis ægrotet, ut orent ſuper eum *Jacob. 5, 14.* Qvod publicè qvoqve ex ſuggeſtu in Eccleſiis noſtris fieri ſolet. Hinc

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

diſcipuli Chriſti pro muliere Chananæa intercedebant A
Matth. 15, 23.

2. Peccatorum expiationem, ut optata eveniant, conſilio Medicorum, præmittant ægri. Sublata enim cauſa, tollitur effectus, At morbus, delictorum eſt meritum. ita Jehovah minatur *Levit. 26, 16:* Vos viſitabo terroribus, marcoribus & febribus, ut vultus veſter conſumatur, & corpus contabeſcat. *Deut. 28, 21. 22.* Dominus peſtilentia te perdet, Percutiet phthiſi, & febre, & calore & fervoribus, & ſiccitatibus, & Hectica, & Jctero, teq; perſeqventur donec extirperis. Confer loca, ſi placet, *2. Sam. 24, 13. 2. Reg. 5, 27. 2. Paral. 21, 18.* 19. aliaqve. Ipſe Jeſus Paralytico apud piſcinam curato *Joh 5, 14.* autor eſt, ne amplius peccet, ne deterius ipſi qvid B contingat. Nam qvi peccat illi qvi creavit illum, incidet in manus Medici *Syrach. 38, 14.* Contra promittit Jehovah *Exod. 15, 26. Deut. 7, 15.* Si Domini Dei noſtri vocem audiverimus cum debito obſeqvio, rectumq; fecerimus, & ad præcepta ejus vitam compoſuerimus noſtram, nullum morborum genus nobis nociturum, qvibus Ægyptios divexavit, qvia Dominus Deus noſter ſit, qvi nos ſanat. Hinc totus eſt Pontifex cap. 13. tit. 38. l. 5. De Pœn. & Remiſſ. *Decretal. Greg. IX.* ut Medicis pro autoritate injungat, ne ægros ante ſuſcipiant curandos qvam de vera pœnitentia & confeſſione admoneantur ſeriò, ſecus facientibus Eccleſiâ interdicit.

3. In expiati facinoris certitudinem initio morbi ſacra C Synaxi dignè utatur æger, in qva ipſe divinus Archiater ad partes curandi advocatur, qvem qvi negligit, qvomodo vel Naturam habebit propitiam, vel Medicos Dei Naturæq; miniſtros fortunatos. Hinc Aſa Deo poſthabito ſolis Medicis fidens, mortuus eſt *2. Chron. 16, 12.* In qvam rem S. Pauli oraculum citamus *1. Cor. 11, 30: Propterea inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi.* Chriſtianis moribus in Italia receptum eſt, ne Medicus ante ægrorum ſaluti proſpiciat, qvam ſacræ cœnæ communio præceſſerit. Romæ poſt tertium morbi diem id injungi firmat *Corn. à Lapide.* Unde in Conci-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A Concilio Wormacienſi Presbyter Euchariſtiam *ſemper* habe-
re paratam jubetur, ut qvando qvis infirmatus fuerit, *ſtatim*
eum communicet, ne ſine communione moriatur, *Part 3. De-
cret. Jur. Can.* Diſt. 2. c. 93. Rationem majoris auxilii reddit
Aug. Etzlerus Intr. Jatromath. Lit. C. 3, qvia verbo æterno
(nempe Jeſu in nobis inſpirato) omne id fugatur, qvod per
eccentricitatem & exorbitationem à vero centro, corpori
adhoſpitatur, penetrat totum corpus, qvod non fixum & p. n.
eſt, abolet, totius hominis harmoniam rectificat, vitalem ſpi-
ritum conſervat, peccatorum ſtipendium, mortem & ipſius
προδρόμους morbos Chronicos tum acutos, pellit, hominem-
qve in proſpera valetudine ad vitæ finem usq; conſervat.
B Qvidqvid ſit, nobis ſanis ægrisq; Jeſus ſufficit, qvi eſt reſur-
rectio & vita, in qvem qvi crediderit, qvanqvam moriatur, in
æternum vivet *Joh. 11, 25.*

Divinam curandi methodum præſentes Scribæ & Phari-
ſæi concoqvere non potuerunt. Erant enim ſapientiæ & in-
telligentiæ cœcitate ſic multati, ut qvi vita indigni eſſent, ha-
berent vitam ante oculos, nec viderent, ut eleganter *Cypria-
nus* de Idol. Van. Unde neſcii in Christo θεανθρώπῳ habitare
πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς *Coloſſ. 2, 9.* ex carnis
& corporis humilitate eum æſtimantes, διαλογιζόμενοι vel
ἐνθυμηθέντες dicuntur ἐν ταῖς καρδίαις *Matth. 9, 4. Marc. 2, 6.
8. Luc. 5, 21. 22.* Enimverò paſſim in Sacris Oraculis Cordi,
non cerebro, cogitationes tam bonæ qvam malæ, & reliqvæ
C rationalis animæ facultates ſeu δυνάμεις adſcribuntur. Nolo
ſingulorum locorum calculum ponere nimis operoſum. Ex
multis evolvantur *Gen. 6, 5. 8, 21. Deut. 29, 4. 2. Sam. 15, 6. 1.
Reg. 3, 9. 12. 8, 58. 1. Par. 29, 17. Pſal. 24, 4. 50, 12. 19. 101, 2. 105, 25.
Prov. 23, 33. Eſa. 6, 10. Jer. 17, 9. Thren. 2, 1. 2, 18. 19. Matth. 12, 34.
35. 15, 19. Marc. 3, 5. 7, 6. 21. 22. Luc. 12, 34. Rom. 2, 15. 10, 10. Eph.
1, 18. 6, 5. 6. Col. 3. 15. 2. Theſſ. 3, 5.* & infiniti alij.

Diſſentiunt Medici & Anatomici ad unum omnes, nec
cordi primariò, ſed cerebro cogitationes aſſignant. In ce-
rebro enim ſeu capite omnia rationis ſenſuumq; inſtrumen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

ta elucent, per qvæ objecta ſenſuum & cogitationis cerebro, A
neutiqvam cordi remoto, dijudicanda afferuntur. Id qvod ex utriusq; viſceris affectionibus clarius patebit. In Apoplexia læſo cerebro, obſtructisq; vel ventriculo nobili, qvod utplurimum contingit, invenitq; *Fernelius* l. 2. abd. Cauſ. vel ventriculis lateralibus, qvod obſervavit *Chiffletius* l. 1. Dædalm. c. 4. vel ipſa ſubſtantia, qvod viderunt *Pavius* p. 1. de Oſſib. c. 6. & comm. in *Hipp.* de Vuln. Cap. p. 108. *Panarolus* Pentec. 1. Obſ. 17. vel deniq; ſinubus, qvod *Nymmano* c. 15. de Apopl. apparuit; illæſo corde alternisq; motibus agitato, abolentur ſenſus omnes externi interniq;, cogitatio omnis & omnis rationis uſus ceſſat. In ſternutatione, Epilepticis B
convulſionibus imaginatio, cogitatioq; eo momento perit, non cordis ſed cerebri vitio, ut in diſſectis annotarunt *Smetius* l. 10. Miſc. p. 578. *Ballonius* l. 1. Ephem. p. 69. *Choiter* in Obſ. *Fernelius* l. 2. abd. Cauſ. c. 15. *Eraſtus* part. 4. diſp. contr. Parac. *Salmuth* Cent. 1. Obſ. 17. *Coſterus* in Obſ. Fontani p. 13. *Riverius* Cent. 1. Obſ. 37. *Glandorpius* Spec. Chirurg. Obſ. 6. *Hildanus* Obſ. 6. C. 1. *Bontius* Med. Ind. Obſ. 1. ante qvos *Hippocrates* l. de Morb. Sacr. Par ſit judicium de depravatis cerebri actionibus in Comate vigili, Vertigine, delirio, Melancholia, Mania, ſtultitia & fatuitate, in qvibus cerebrum laborare certa Anatomicorum diſſectio docuit. Hinc in affectionibus hujusmodi cerebro, non cordi, remedia interna exhibentur, externa applicantur. C
Imò bruta ratione carentia, eandem nobiſcum cordis habent fabricam, capitis cerebriqve diverſam. Monſtra humano corpore ſed capite moribusqve ferinis, qvalia *Weinrichius* de Monſtr. c. 41. *Licetus* l. 2. de Monſtr. c. 58. aliiq; deſcripſerunt, ex cenſu hominum excludenda, ideoq; majori jure nata occiduntur, qvam alia apud veteres, qvæ expoſita, in Inſulas deportata, expiataq; flammis, ferro, undâ, variorum fide accepimus. Magnum huc momentum confert cor læſum ſalva intellectus ratione. Exulceratur ſæpe ſana imaginatione, & contabeſcit in Hectica, febribusq; malignis. Obſervavimus in Dyſenteria Epidemica nuper graſſante, flaccido corde, pulſibus intermittentibus,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A proſtratis omninò viribus, ad extremum effugientis animæ halitum cerebri functiones omnes viguiſſe. Ruit ex hac ſuppoſitione mole ſua *Helmontij* Paradoxum tr. de Sed. Anim. qvi cogitationum ſedem ortumq; vitia virtutesq; ſtomacho condonat autoritate Chriſti: *Qvæ cogitationes adſcenderunt ad cor veſtrum,* non deſcenderunt ad cor, vel ſurgunt à corde veſtro. Miſerè deceptus textui affinxit, qvod nuſqvam nec ſcriptum nec pictum. ſtomachum, impuram animæ illius ſedem in *Anatome* noſtra *Reformata* ſine ſtomacho impugnavimus. Qvod verò cordis inhabilitatem à perpetuo motu metiatur, qvaſi cogitatio omnis in qviete reponatur, aliis relinqvo. Capitis, ubi principes animæ functiones tanqvam in editiſſima arce mu-
B nitis ſedibus includuntur, ne erremus, non ſemel inter principes corporis partes mentionem facit Codex Sacer. In Protevangelio *Gen.* 3, *15.* ſemen mulieris *conteret caput* ſerpentis, h. e. poteſtatem omnem, omnem aſtutiam ex capite prognatam, qva commate primo commendabatur, eludet. *2. Sam. 3, 8.* Iſboſetho reſponſurus Abner, negat ſe *caninum eſſe caput*, h. e. ſtolidum ſine cerebro aut prudentia. *2. Reg. 12, 17.* Haſael *faciem præparabat* ut bellū Hieroſolymitanis inferret. H. e. Serio apud animum concluſit. *Gloſſ. Dan.* tog ſig atvorligen for. Animi paſſiones capiti imputantur, ſpes & lætitia *Luc. 21, 28.* Mœror & triſtitia *Thren. 3, 5. Circumdedit caput felle & labore. Cantic.*
C *5, 2.* Sponſus Chriſtus ſponſam alloqvuturus: *Caput meum plenum eſt rore*, h. e. anxietate & dolorum multitudine. Hinc ſummæ devotionis ſigno in maximo luctu caput pulvere adſpergebant *2 Sam. 1, 2 Job. 2, 12. Judith. 4, 12.* radebant *Job. 1, 20. Eſa 15, 2. Mich. 1, 16.* detegebant *Levit: 10, 6.* Nimium autem qvam Scripturæ familiare, dignitatem omnem & ſummam poteſtatem capitis nomenclaturâ ſignare, qvod ratione & prudentiâ vel acqviratur vel conſervetur. *Epheſ. 1, 22.* Chriſtum dedit κεφαλὴν, non cor, ſuper omnia Eccleſiæ, qvæ illius corpus dicitur *Coloſſ. 1, 24. 1. Cor. 11, 3: omnis Viri κεφαλὴ Chriſtus eſt: caput mulieris Vir: caput Chriſti, Deus.* Nolo veterum teſtimonia congerere vocis ראש, qvæ *Ducem, Principem, Principium* cujusq; rei & *verticem* denotat, imò totum hominem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

minem. Ipſam ſi in conſilium adhibeamus creationem, cujus, judice *L. Danæo* Phyſ. Chriſt. c. 3. certior ex S. S. qvam particularis Phyſicæ cognitio; negotium pro Medicis confectum erit, non cordi primum infuſam rationalem animam functionum harum autorem, ſed capiti, *Gen. 2, 7: Et inſpiraverat in nares ejus ſpiraculum vitarum, & factus eſt homo in animam viventem.* Ab hoc halitu, in naſum inſpirato, vita hominis deſcribitur *Job. 27, 3. Eſ. 2, 22. Thren 4, 20.* בְּאַפָּיו in *faciem* vel *nares*, utrumq; enim notat אַף, irasq; & furores in facie emicantes. Vide *Pagninum & Mercerum. Aslachus* noſter Phyſ. Chriſt. p. 327. narium præcipuam fieri mentionem ſuſpicatur, qvod anima, dum in corpore verſatur, potiſſimum externè in naribus deprehendatur. Forſan per patula narium foramina ad cerebrum primò inducta fuit anima, vel certè anima rationalis ad cerebrum, vitalis ad cor delata, ſi, me repugnante, animarum diſtinctionem urgeas. Odoribus aëriq; per nares ejusq; Os cribriforme & proceſſus mammillares ad cerebrum tam patet aditus, qvam ad pulmones & cor per aſperam arteriam. Illis indiget & animalis in cerebro ſpiritus, unde qvibus exhauſtus, validè, citò & densè inſpirant *Gal. 1.* de diff. Reſp. Eraſiſtrato ſi credimus, aëre nutritur, qvod experientiâ comprobat *Galenus* de Util. Reſp. huc non advocandâ. Sciendi cupidos ad elegantem *J. Olhafij* De Mot. Cereb. remitto diſputationem. Faciem ſi eligamus, vis animi omnis hic tanqvam in ſpeculo elucet, capitiq; & intus recondito cerebro obtenditur, per oculos, nares, auresq; propria animæ interioris officia exſeqvitur, ut qvalis illius ſit condicio, inſpecta facie, viſis oculis, facilè divines.

Qvanqvam igitur alibi cogitationes aſſignent cordi Divinæ paginæ, loqvi tamen ex vulgi opinione, vix dubitamus, qvod cordi tantum tribuit, qvia conſpectior illius & nunqvam intermiſſus ſit motus. Cor enim cogitationum cauſa eſt remota, qva arterioſum ſanguinem per Carotides Cervicalesq; arterias cerebro ſpiritibusq; animalibus diſtribuit: affectionum animi ſedes, qvia pro illarum diverſitate variè altera-

tera-

A teratur à ſanguine ſeu ebulliente, ſeu torpente. Objectorum qvippe omnium ſpecies per oculos, aures &c. cerebro afferuntur, à Senſu communi & Phantaſia apprehenduntur & diſcernuntur, proq; ſingularum qvalitate tum judicantur. Interea per ſangvinem ex ſinubus cerebri ad cor per Jugulares venas recurrentem & in cerebro ſpecierum pleno alteratum, vel per nervum ſextæ conjugationis cor afficitur & in conſenſum paſſionum trahitur, unde palpitatio motusq; vel celer in excandeſcentia, vel tardus in timore. Taceo varias eſſe τοῦ לֵבָב & τῆς καρδίας in ſacris notiones, nam modò pro cujusqve rei interiori loco, modo pro homine eoq; per regenerationem depurato, modò pro affectu ſincero uſurpatur; imò
B in plerisq; locis adverſa nobis fronte oppoſitis, obſervavi cogitationem qvidem cordi conſignatam, ſed cum affectu conjunctam, ſive amore, mœrore, ira vel odio, qvemadmodum ex odioſa Phariſæorum cogitatione, hujus Diſſertationis occaſione, eſt manifeſtum.

Nihil motus ſiniſtra æſtimantium cenſura καρδιογνώστης ὁ Jeſus, præmiſſa Methodi ſuæ Apologia, ad curandum Paralyticum animo jam ſanum, unico verbo digreditur: σοὶ λέγω, ἔγειραι. Non affirmativa iſta dictio, qvalis *Matth. 18, 19.* Sed imperativa cum poteſtate, ejus qvi verbo ſolo omnia creat ſervatq;, cujusq; proprium eſt ſic imperare, ſicut *Marc. 4, 39.*
C *Joh. 5, 8. 9.* *Sibyllæ* de eo exſtat oraculum.

Πάντα λόγῳ πρήττων πᾶσάν τε νόσον θεραπεύων.

Neq, utiq; mirum, ut verba *Lactantii* mutuer l. 4. de Ver. Sap. c. 15. qvod verbo faciebat mirabilia, cum ipſe eſſet Dei verbum, cœleſti virtute ac poteſtate ſubnixum. Nominis ejusdem vi & autoritate Apoſtoli portentoſè ægris ſanitatem è poſtliminio revocarunt *Act. 14, 9 9, 34.* tantamq; virtutem ad poſteros tranſmiſerunt imperantis verba, ut *Longa* Paralytica uxor Longi Conſiliarii Regii Neapolitani 1508. in Templo B. Virginis Lauretano, illicò ſanata ſit qvum Sacerdos ad hunc Evangelii locum veniſſet: *Tibi dico, ſurge*, ſi fides penes *Turſellinum* l. 2. hiſt. Lauret. c. 10. Ibidemq; eodem auctore, l. 4. c. 26. *Chriſtina* Ducis Lotharingiæ conjunx, & filia Regis

Daniæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Daniæ, voto ſuſcepto cum ſanitate rediit in gratiam. At jure meritiſſimo malefica illa Brugenſis, qvæ omnes morbos ſolo verbo procuravit ſi ſibi crederetur, nulla Chriſti mentione, Diabolica judicata eſt apud *Jo. Damhouderum* Prax. Rer. Crimin. c. 37. §. 21. A

Ad morborum exilium vel levamen humana verba naturali virtute an qvidqvam conferant, agitata ſæpius qvam ſoluta felicius controverſia. Nunqvam mordicus negarem, qvia 1. Varia verborum prolatione, aër alteratur tam ille qvi per vaſorum oſcula in cutem deſinentia per tranſpirationem ingreditur, qvam in aures, nares, pulmonesq; delatus. 2. Vocibus diverſus efferentium ſtatus ſeu calidus ſeu frigidus vim imprimit diverſam, qvam aſperæ arteriæ reliqvorumq; vocalium inſtrumentorum diſpar conſtitutio vel acuit vel gravat. B 3. Calido oris hiatu in aures immiſſo Epileptici paroxyſmi diſflantur, & clamore, inprimis ſi vox certis numeris adſtringatur. Ter in aurem inſuſurrando ſæpius *Riolanus* eſt expertus. De Epilepſia autem ex flatibus orta ſuccedere experimentum cum ſucceſſu in puella obſervavit *Walæus*. In aliis irritum deprehendi. 4. Inſuſurratis qvibusdam verbis ſordiculæ oculorum & hordeola eruuntur, tradente *Marcello* Empirico. Certè in depoſitione Cataractæ Chirurgi halitum ſuum oculis inſpirant fœniculo aliisq; temperatum. C Qvod verò addit *Marcellus* necari qvoq; lumbricos, fidem meam ſuperat, niſi de flatu per fiſtulam ano immiſſam interpretemur. 5. Voces ad ſanitatem conferentes, vel ſimplices ſunt, de qvibus jam dictum ante, vel in certos ordines connexæ. Hæ vel Symphonicæ & ſuaves, vel cum terrore conjunctæ. In certos rythmos carmina compoſita apud veteres cœlo lunam deduxerunt, in Iſlandia adhuc uſitata. De his in Paralytico primo egimus, ubi & Muſices concentum laudavimus. Vocibus terror additus, corpora non leviter de ſtatu ſuo deturbat. Ita filii Iſrael à Moyſe deprecabantur, ne illis loqveretur Jehovah, ne forte morerentur, *Exod*, *20*, *19*. Petrus *Act*. 5, 5. 10. Ananiam acrius increpans cum uxore ad necem compulit. *Nicephorus* l. 4. memoriæ prodidit, fuiſſe qvædam vocabula Eberina, qvæ ad ter-

A rorem proponi ſolerent eorum qvi initiabantur. Viſo Scor-
pione, ſi qvis *Bud* dicat, ictus cohiberi qvidam affirmant. Cœ-
terum notandum monemus 1. hujuſmodi voces, niſi à flatibus
vel levi cauſa dependeant, nullo morborum generi profuiſſe.
2, Ad decipiendum vulgus addi ſubinde manuum operationib.
vel ſuperſtitioſis ritibus verba ex ſe ponderis nullius. Ita *Cato-
nem* ludicris non aſſuetum, luxata membra accepimus repoſu-
iſſe, ſaltatoriis verbis prolatis: *Danata, Daries, Dardaries, Aſ-
taries*. 3. Voces rythmicas & ſymphonicas per accidens mul-
tis extitiſſe ſalutares, vel turbatos animi motus ſedando, ut in
Saulis Melancholia, qvibus compoſitis facilius omnia ex voto
fluunt, vel ad corporis exercitationem incitando, unde ſudo-
re oborto noxiæ humiditates excluduntur, qvod in Tarantulæ
morſu credimus. 4. Alexipharmaca aliaq; morbis oppoſita
medicamenta utramq; feciſſe paginam, & validam ægrorum
B imaginationem.

Verum enimverò Archiater Jeſus ſolo verbo imperijſine
minis, tactu, aut rythmico concentu, ſine medela ulla, antiqva-
tos morbos & pertinaces portentosè curavit, integrè nullâ mo-
râ interpoſitâ reſtitutis viribus. Accepto enim divino manda-
to Paralyticus membris omnibus captus, recepta repentè inco-
lumitate, humerisq; roboratis, lectum, morbi teſtem & fauto-
rem ipſus ſine difficultate reportavit. Lectus hic pauperculi
erat & ab uno mole exiguus potuit geſtari. Κλίνη dicitur &
κράββαλος, qvamvis illa cum arca ſepulcrali ſeu ſandapila ple-
bejorum pari paſſu ambulet, ut ex *Phlegone*, *Philodemo* aliisqve
C annotavit *Cl. Salmaſius* ad Solin. p. 1207. Figuramq; *Hyginus* de-
pingit. Κράββατος autem tenuioris fortunæ erat lectus, un-
de *cratem ligneam* hoc loco vocat *Maximus* in Orat. de Adv.
Chr. *Cicero* l. 2. de Div: Deos circumcurſare non modo lectos,
verum & grabatos monet, h. e. divitibus juxta ac pauperibus
adeſſe. *Martial*. l. 6. Ep. 39, de liberis Cinnæ in ſervorum lectis
humilibus & luparum lectis prognatis, qvos ſuos credidit:

Sed in grabatis, tegetibusq; concepti
Materna produnt capitibus ſuis furta.

Fruſtra igitur *Eſtius* comm. in Evang. grabbatum diſtin-

ſtinguit à ſecto, qvod ille ſit fulcrum lecti. Autore idoneo caret, & verſiones omnes adverſas ſibi habet, qvæ lectum & grabbatũ, ſeqvutæ Sacros hiſtoricos, eadem voce exprimũt. Σκιμπόδιον de codé grabbato ægrotorum cepere *Gellius* l. 19. Noct. Att. *Heſychius*, *Galenus*, qvi l. 10. Meth. Med. ad balneum Hecticos ἐπὶ τοῦ σκίμποδος portari voluit. Unde nimio Zelo ardens Spiridon Epiſcopus Trimithuntis in Cypro Triphyllium reprehédens, qvod in Sacra concione ſcimpoda

A vice grabati repoſuerit, teſte *Sozemeno* l. 1. hiſt. Eccl. Atticæ lin-
gvæ ignarum ſe prodidit, qvippe ex *Phrynichio* σκιμπόδιον Atti-
cis dicitur qvod communiter κράββατος. Grabatos Paraly-
ticorum ante oculos nobis poſuit *Boſius* ex Roma ſubterranea
lib. 2. *Rom. ſubt.* c. 8. p. 101. l. 3. c. 4. 23. p. 159. 233. Paralytici in-
jectos humeris, ut leviſſimi operis fuiſſe appareat. Tria gene-
ra ex illo depinximus, pro numero Paralyticorum, qvorum
ex pedibus differentia. Humilitate omnia commendantur, æ-
grisq; adſcenſuris percommoda. In primo fulcrum capiti ap-
ponitur, pedibus ægri in ſecundo. Uterq; vero lectus altiorib.
pedibus caput elevat, humilioribus inferiorem corporis par-
tem ſenſim demittit. Tertius ſine pedibus, humi ſterni aptus,
B ſex baculis ſupra ornatus, ad commodam geſtationem, qvibus
& per tectum ſive funiculis alligatis, ſive opera manuum de-
mitti potuit. Huic paupercula culcitra inſtrata vel linteum
ægro corpore tegendo uſitatum. Commodus Paralytico ege-
no hic lectus, qvi ex loco in alium à qvatuor transferri poſſet,
& à ſe ſolo ſanitati reſtituto. Tales ægrotis Medici veteres con-
ficiebant. *Celſus* enim l. 2. c. 15. plura geſtationis genera adhibet,
qvæ ſint & pro *viribus* cujusq; & pro *opibus*, ne aut imbecillum
hominem nimis digerant, aut humili obſint. Ibidem lectos æ-
grotantium qvoq; diſtinguit, ut alii ſint lecticæ ſeu immobiles,
alii ſuſpendantur & moveantur, aliis uno pede lecti funiculus
ſubjiciatur, & huc illuc manu impellatur. Ad inſtitutum magis
Oribaſius l. 9. Collect. Med c. 14. varia ſtrata recenſet, pedib. hu-
C milibus, vel ſublimibus, vel mediocribus, mobilium, parvorũ,
magnorum profundorum &c. Parva damnat qvidem ob mole-
ſtiam, & pedes humiles qvia caput repletur, ſed ſi *locus ex loco*
commutandus, laudat, imò *pauperi* non negligenda.

Nos cum Paralyticis compoſito hinc lecto & collectis
vaſis diſceſſuri, ne operoſâ curâ circa reſolutos diutius occu-
pati, corporis animiq; torpore ſtupeamus, Archiatrum Jeſum
ſupplices oramus, ut ſarcina delictorum expeditos, & moleſtis
ægritudinum lectulis liberatos, excipiat tandem vera ſanitas
cum ſecuritate, ſecuritas in æternitate.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

ANNOTATIONES AD HISTORIAM PARALYTICI PRIMI.

NUnqvam Divinæ majeſtati injurius eſſe volui. Impietas hæc malè cederet, & nomine Chriſtiani indignus forem. Qvod ut ex æqvo mihi vindicarem, malui ſemper Divina opera extollere qvam impiè elevare, nunqvam ſatis deprædicanda. Cavendum autem & mihi & qvovis Chriſtiano, ne pro divinis operibus miraculisq; habeamus qvæ certa naturæ lege Deus adſtrinxit. Miracula enim Dei & Naturæ accuratè diſcernenda, ne vel Deus vileſcat, vel Natura cum Deo paria dicatur feciſſe. Hæc Dei vim præſupponit, at ille ſine hac liberè & extra ordinem communem operatur. Utrumq; in Hiſtoria Paralytici Primi juſta devotione expendimus. Piſcina Probatica aqvis medicatis morbos expiavit vi divinitus immiſſa per Naturam. Jeſus vero, qvod Natura non potuit, ſine mediis hujusmodi, Paralyticum portentosè verbulo ſolo percuravit. Ne igitur vel in Deum impius, vel in Naturam injurius viderer, utriq; contribui ſua, piſcinæ curandi vires, Deo omnia.

Sunt tamen qvi Piſcinæ huic Probaticæ naturalem curandi morbos virtutem invideant, & hic & ibi miracula urgentes, contra qvos breviter diſputabo, melius ſentientium judicio libenter me ſubmiſſurus.

Thermarum nonnullarum Naturam ſi ad noſtram piſcinam expendamus, eandem vim utrobiqve deprehendemus. I. Κατὰ καιρὸν movebatur piſcina, & ſtatas curandi fluendiq; vices ſervabat, aliarum aqvarum medicatarum more. In Palæſtina flumen deſcribit *Joſephus* l. 7. Bell. Jud. c. 24. ſeptimo qvoq; die exinanitum, ſex reliqvis diebus ſemper aqvis oppletum. De qvo *Plinius* l. 31. c. 2. *In Judæa rivus Sabbathis omnibus ſiccatur.* In radicibus montis Sion fons eſt *Nehem.* 3. jugibus aqvis non effluens, ſed horis certis & diebus qvibusdam ebulliens. Hunc qvi-

A dam, teſte *Boccatio*, ex piſcina probatica fluere voluerunt, ſed
malè, qvia Sion à porta pecuaria diſtat, de qvo ſitu videndus *A-
drichomius.* Extra Palæſtinam inſolentes non ſunt hujus notæ
fontes. In monte Siciliæ tribus milliaribus ferè à mari diſtante,
fons eſt *temporum*, qvi fluit temporibus orationi aſſignatis, aliis
temporibus areſcit, ex *Geographia Nubienſi*, p.173. Fons Unga-
riæ in Comitatu Zaros creſcente Luna augeri fertur, & deficien-
te minui, & interlunio prorſus deficere. Imitatur & Lunam
fons Connachiæ in Hibernia, bisq; die naturali deficit, bisq; ex-
undat, narrante *Ortelio.* Citius naſcitur deficitq; Lertius Galliæ
fluvius apud *Pap. Maſſonum* in deſcr. Franc. per flum. p. 572 vici-
es qvater qvotidie. Tardius Lacus in vicinia Vindocini, qvi ſe-
ptem annos aqvis ſtagnat, ſeptem alios ſiccus eſt, referente *Sin-
cero* Itin. Gall. Ordinarias verò creſcendi horas in Thermis an-
B ni tempora diſtingvunt. Utplurimum calidioribus æſtatis menſi-
bus creſcũt & efficaciꝰ operantur, hyeme areſcũt & auxilia mor-
borum ſegniꝰ conferunt. In urbe Hieroſolymitana fontem fuiſ-
ſe *Philo* aſſerit maximum, qvi tempore hyemis deficiebat, æſta-
te verò copioſiſſimè defluebat. Qvod ex Philone refert *Euſebi-
us* l. 9. Præp. Evang. c. 4. Aliis id vulgatum. *Plinius* l. 31. c. 4.
In Sicilia circa Meſſanum & Mylas hyeme in totum inareſcunt
fontes: æſtate exundant, amnemq; faciunt. Vidit ibidem qvo-
qve *Fazellus* Dec. 1. l. 8. c 8. in puteo ædi D. Mariæ propinqvo.
Leander de fonte Sardiniæ, ſcaturigine ingenti fluente, narrat,
cum dies longiores ſunt, largius fluere, exſiccari brevioribus. In
Alpeſtri Rhetia fontem eſſe calidarum, qvi deficit menſe Octo-
bri, redit menſe Majo, *Georg. Wernherus* autor eſt, de Adm.
Hung. aqvis. Nolo plura teſtimonia congerere in re confeſſa,
qvamqvam enim hybernis menſibus aqvarum in thermis copia
C redundet, inutiles tamen eſſe, nec valetudini ſalutares conſtans
probat experientia. Hinc ſi κατὰ καιρὸν de commodo feſto-
rum tempore in æſtate celebratorum Paſchatos, & Pentecoſtes,
interpretemur, ſi. e de qvavis opportunitate collectivè; res pro
naturali piſcinæ virtute erit confecta, calidioribus menſibus,
neutiqvam frigidioribus commendata. Miraculi ſi fidem me-
reretur,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

reretur, qvovis tempore, ſine cœli varietate, mortalibus ægris profuiſſet. A

II. Piſcina Probatica, ut uſui apta redderetur, movenda prius erat & turbanda. Qvid hic ταράσσειν ſignet in Hiſtoria dictum. Turbabatur verò ſive ſtatis vicibus increſcens, ſive ſubterraneo calore vel concluſo aëre vi erumpente commota ebulliensq;, & luti virtutes per omnem aqvæ ſuperficiem diſtribuens. Moventur enim thermales lymphæ aliæq;, vel ex ſe, vel à cauſa externa. Ex ſe vi à natura indita, ſeu calore & ſulphure nitroq; vel ſubterraneo igne efferveſcentes, qvod in plerisq; medicatis aqvis cernimus. Ab externis qvoq; cientur fluctus, ſive aëre calido æſtatis menſibus, ſive à ventis aliisq; commoto, qvibus interna aqvarum vis ſuſcitatur. Aër ille per motum terræ ex profundis ſæpè erumpit, qvomodo motum hunc piſcinæ probaticæ explicat *Grotius*. De cæteris lector judicet eruditus, eligatq; qvod B viſum fuerit. Enimverò ab aëre variè moto aqvarum undæ paſſim turbantur. Apud *Solinum* c. II in Haleſina regione fons, ſi inſonent tibiæ, exſultabundus elevatur ad cantus. In Baſilica, Regni Neapolitani Provincia, fontem ſalſum deſcribit *Fulgoſus* l. 1. c. 6. ad qvem ſi accedas aliqvid ſocutus turbatur alioqvin clarus. De Lacu Pilati haud procul Lucerna ferunt qvæ in eum injiciuntur maximas ciere tempeſtates, qvod de Scaphagiolo lacu Apennini refert qvoq; *Bocaccius*, ſimilia de Canati montis Hiſpaniæ lacu, lacu Averniæ, Leviniæ aliisq; fama autorum ſparſit. De ventorum flatibus tam eſt nota cunctis res, qvam olim Martis lucus. Unde *Maldonatus* audiendus non eſt, ut antea monuimus, qvi ex motu turbido piſcinæ noſtræ miraculoſam curationem finxit. Jordanis aqvas turbidas narrat *Radzivilius* in Itin. Hieroſ. ſed valdè tamen ſalubres. Fons propè Conimbricam Hiſpaniæ, arenoſus eſt & turbidus, nec ideò tamen noxius. Incolæ vocant *Fervencas*, qvod ferveat perenni aqvarum & arenarum ebullitione, teſte *Vaſconcellio* Deſcr. Luſit. pag. 403. Fieri nunqvam poteſt, qvin perpetuo lavantium haurientiumq; concurſu thermales aqvæ turbentur. Imò, qvod ille ad portentoſam curationem reqvirit, nos ad naturalem neceſſarium judicamus. C

A camus. Nihil qviete proficiunt, niſi ut vis aqvarum in fundo re-
ſidens, torpeſcat. Moveri debuere, ut fundi odore, ſapore,
craſſitie ſuperiora qvoq; imbuerentur. Hinc *Fallopius* c. 2. inter
aqvarum thermalium notas conſiſtentiam numerat craſſam &
ponderoſam. Ex Antyllo tamen nobis obverteres in balneis a-
gitatam aqvam magis mordicare, majoremq; fieri ingredientis
horrorem, imò ex commota aqva elevari vapores violentos, ca-
piti inimicos: ſed de ſulphureis autor vera dixit, qvas per ca-
nales inductas parum refrigerari & nonnihil ſubſidere ſinunt
Balneatores Aponenſes ob metum aduſtionis, caput autem infir-
mi muniunt, qvod in qvovis balneo expedit, niſi commoda va-
porum calidorum evaporatione capitis nervorumq; affectus e-
mendandi, inprimis frigidi, Paralyſeos utplurimum autores. A-
lias acriores exhalationes in piſcina probatica, cœli ſoliq; benig-
B nitate, non admittimus. *Savanarola* balneum in agro Piſano,
bagno Alacqva, graves ait inferre potoribus noxas, huncq; effe-
ctum incolas prævidere; nam cum aqvam menſe Martio, Apri-
li, aut Majo, luteo tingi colore, turbidamq; fieri cernunt, perni-
cioſam fore præſagiunt. Cæterum alia aqvarum ratio qvæ in
potum veniunt, alia balneorum. Piſcinam Probaticam Paralyti-
cus καταβὰς ingreſſus dicitur, ut reſoluta membra mergeret,
grataq; ſalubritate ablueret. Ad hæc balnea Piſana noxiam
contraxerunt, non qvia turbata, ſed qvia admixta fuerit vene-
nata qvalitas ſeu ab aſtris ſeu vaporibus ſubterraneis, vel qvia in
illa valle amœna ſatis maxima pluvialium aqvarum copia colli-
gitur, præcipuè qvando Aprilis Majusq; menſis eſt pluvioſus, &
pluvia eſt Auſtrina, non Borealis, qvæ *Fallopii* c. 11. eſt conjectu-
ra, inde enim aqva copioſè in valle collecta, intercluſo exitu agi-
tata à Sole, putreſcit. Ergò propter admixtionem alienæ ſub-
C ſtantiæ turbata aqva balnei Piſani, nocumentum attulit, ſecus ſi
turbetur cum luto proprio vel agitetur, ex qvo tantum abeſt
pernicies inducatur, ut planè evadat medicata.

Si vero naturali internoq; ſeu externo principio piſcina
Probatica mota & turbata fuit, cur Angelus dicitur deſcendiſſe
Joh. 5, 4? Princeps hoc ferè eſt argumentum, qvo miraculum
piſci-

piſcinæ adſtruunt Theologi in vero Angelo, incorporea illa A ſubſtantia, uno ferè ore conſentientes. Unde tot qvæſtiones ſpinoſæ ortæ, an Raphael, vel alius hujus notæ, an aſſumpto corpore deſcenderit ab adſtantibus videndus, an inviſibilis, qvod *Maldonato* placuit, qvum Evangeliſta non dicat, ægrotos exſpectaſſe Angelum, ſed motum aqvæ. Qvod ſi qværat qviſpiam, qvomodo ſciri potuerit Angelum eſſe, qvi movebat aqvam, reſpondent, ex communi traditione id conjectura aſſeqvutos, qvia qvicqvid præter naturam fiebat, per Angelum fieri credebatur. Non tantis opus eſt ambagibus. Sine difficultate magna rem expediemus. Ἄγγελος cauſam moventem aqvarum notat, ſive vim à Deo naturæ inſitam, ſive externam internamve ventorum commotionem. Καταβαίνειν exponit *Suidas* pro venire: Καταβαίνειν, τὸ εἰς ἀγῶνα χωρεῖν: in certamen deſcendere, reciprocoq; uſu apud eundem ἐμβαίνειν & καταβαίνειν ambulant, B ſic ירד deſcendere non ſemper de loco, ſed dignitate, manſione &c. cepere Ebræi teſte *Maimonide*. Angeli nullam in Paraphraſi ſua mentionem facit *Nonnus*, nec optimi Codices apud Joannem vocem Κυρίου addunt, qvam nullo jure omiſiſſent, ſi de incorporeis Dei miniſtris accepiſſent. Virtus ipſa Dei, teſte R. *Moyſe*, ipſeq; Deus nomine τοῦ Ἀγγέλου venit, ut ex *Eccleſiaſte* c. 5, 5. liqvet, probatq; *Heinſius* Ariſt. ſacr. Qvo modo in Paralytico noſtro verſatur H. *Bardus* in Med. Cath. qvi credit aqvam piſcinæ thermalem divinitus motam fuiſſe, ſicut ſilex percuſſus ſcintillas emittit, atq; ita auctam piſcinæ facultatem. Ipſe autem Deus ejusqve divina virtus immediatè ſæpè dicitur effectus produxiſſe, qvos per cauſas naturales mediata virtute credimus emerſiſſe. Hinc rectè *Pererius*: *In generali Dei actione, etiam effectiones operationesq; cauſarum ſecundarum Deo autori tribuuntur in S. S. ut oſtendatur principaliter à Deo proficiſci.* C Ita generatio hominis in Scriptura Deo tribuitur, qvanqvam ſubordinatis cauſis ille utatur. Et *Rom* 1, 20. Res naturales ex qvibus Deus innoteſcit, appellantur ποιήματα θεοῦ. Apud *Eſaiam* qvod dicitur *Ego faciens bonum & creans malum*, exponit *Baſilius*, qvod: Deus ordinet per cauſas ſecundas. 2. *Reg.* 12, 15. Dominus percuſſit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A cuſſit parvulum qvem pepererat uxor Uriæ, dubio procul per cauſas morborum mediatas, ſpiritibus ſangvineq; accenſis, unde febris acuta, qvæ per criſin ſeptima die ad mortem terminabatur v. 18. In univerſum autem de qvovis miniſtro & naturali medio vox τοῦ Ἀγγέλου uſurpatur, qvo Deus voluntatem exſeqvitur. Miniſter verbi Divini *Apoc.* 2, 1. ἄγγελος ἐφεσίνης ἐκκλησίης. Sicut ἄγγελοι Joannis nuntii vocantur *Luc.* 7, 24. & eo ſenſu מַלְאָךְ vel לָאַךְ qvod Angelum conſtanter tranſtulit *Vulgatus*, paſſim in uſu *Gen.* 32, 3. 1. *Sam.* 11, 4. 9. 23, 27. 2. *Sam.* 11, 25. 1. *Reg.* 20, 9. 22, 13. 2. *Paral.* 36, 15. *Jud.* 6, 35. *Job.* 1, 14. *Nahum.* 2, 13. Ne de aliis rebus creatis inanimis dubites, produco textum *Pſal.* 104. v. 4: *Qvi facis Angelos tuos ſpiritus, & miniſtros tuos ignem urentem*, huic loco & inſtituto commodum. De vento intelligendus, neutiqvam ſubſtantia incorporea, qvod ex tota orationis ſerie conficiemus. Id enim in hymno agit David, ut ex rebus
B naturalibus Deo miniſtrantibus, nos ad Dei cultum excitemur, orditurq; ordine à cœlo, ab aqvis ſupracœleſtibus, tum ventis in aëre, qvibus ut alis ambulat Deus, qvos ventos ſtatim v. ſeq. 4. per Angelos explicat. Hæc *Calvini* in Commento qvoq; eſt ſententia. Ita de igne habendum, qvi ſeqvitur. Nec video qvomodo Angelis veris locus aſſignari poſſit inter aërem & terram. De malis *Paulus*, verſari in aëre, nusqvam de bonis. Unde laborant interpretes, ut nodum ſolvant, qvo Angeli ventis nectuntur. *Auguſtinus* h. l. & *Gregorius* hom. 34. ſuper Evang. Angelos fieri nuncios commentatur, ad homines inſtruendos, eosqve celerrimos. *Theodoretus* verò h. l. *Hieronymus*, *Thomas* in C. 1. Hebr. Angelos miniſtros Dei habere velocitatem Spirituum h. e. ventorum & efficaciam ignis. Sed ſanus non ſim, ſi ex toto contextu veri Angeli mentionem exſculpſerint. *Bellarminus*
C qvidem ad h. l. in utroq; textu & Hebræo & Græco articulum ad nomina Angelos, & miniſtros addi monet, non autem ad nomina ſpiritus & ignem, ut inferat τὸ Angelum de perſona explicandum, eſſeq; ſubjectum ob articulum, ventum verò prædicatum, qvia articulo caret, adeoq; Angelo uti Deum pro vento, non vento pro Angelo. Cæterum non ſemper præcedit ſubjectum,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

ctum. Subjungitur *Joh.* 1. Θεὸς ἦν ὁ λόγος, & *Johan.* 4, 24. A
πνεῦμα ὁ Θεὸς. Poteſt igitur & hic ventus ſubjecti vicem gerere, qvanqvam poſteriori locatus loco. Sciò addi articulum ſi poſtponatur, ſed & prædicato præpoſito affigitur, ut 2. *Cor.* 3. v. 17. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμα ἐστιν, & 1. *Cor.* 10, 4. ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός. Hic ante πνεύματος nullus. Ad hæc ſit Angelus ſubjectum, non in propria ſumendus notione, ſed generali, pro qvocunq; nuncio Dei & miniſtro, inter qvos ventus numeratur. Id patet qvia contextus Davidicus de corporalibus & mundanis loqvitur miniſtris, elementorum regioni immixtis. Præterea articulus Hebræus ſemper additur in מַלְאָךְ, qvanqvam nuntii ſint communes, ut ſupra citata loca docent. Nec ab uſu profano abhorret vox Ἀγγέλου in communi ſignificatione. Vocatur enim Mercurius Ἄγγελος Θεῶν, ob ſubtilitatem & celeritatem. Imò, qvod ſcopum propius ferit, Iris, rorida nubes, aërisq; ſoboles, *Non-* B
nio ἄγγελος eſt οὐρανιώνων, & *Homero.* Ab εἴρω nuncio, ex Chaldæorum עִיר, unde *Hellemſtis* apud *Danielem* Ir Angelus, qvod *Heſychio* eſt λάλαψ, qvia Iridem plerumq; turbo ſeqvitur, judice *Heinſio* c. 1. Ariſtarch. Sacr. Qvid igitur periculi ſi turbines, ſi ventos apud Pſaltem pro Angelis interpretemur. Dubium reſtat ex *Ebr.* 1, 7. ubi eadem Pſalmi verba repetuntur, ſed ad veros Angelos applicata, qvemadmodum ex commate ultimo elicitur. Verum enimverò Apoſtoli conſilium non fuit exponere qvid eo loco Pſaltes voluerit, qvum apertè naturalium claſſem ſeriemq; pertexat, ſed facili licentia ad analogiam transtulit inter obſeqvium qvod palàm & ſenſibili modo venti Deo præſtant, & qvod ipſe ab Angelis recipit. Summa eſt, inqvit *Calvinus* in h. l: ſicut Deus ventis utitur tanqvam nuntiis, huc illuc convertit, ſedat & excitat qvoties viſum eſt, ut eorum miniſterio decla- C
ret ſuam potentiam, ſic Angelos eſſe creatos ut Dei juſſa exſeqvantur. Non igitur allegoricè David loqvitur, ut Græci & Latini Interpretes putant, ſed Apoſtolus. Novum non eſt per allegoriam ad ſpiritualia in N. T. trahi, qvæ ſimpliciter & naturaliter in V. T. pronunciantur, ut patet *Rom.* 10, 18 *Matth.* 2, 15. 1. *Cor.* 10. *Galat.* 4, 23. 24. *Epheſ.* 5. 31. 32. de qvibus Allegoriis in-

natis

A natis, illatisq; conſulendus *Glaßius* l. 2. p. 1. tr. 2. ſ.3. art. 2. Ex turbatis funditusq; commotis piſcinæ aqvis, aliud ad naturalem curandi vim emergit ex textu Joannis argumentum.

III. Commotis aqvis ὁ πρῶτος ἐμβὰς, qvi primus intraret, curabatur. Anxia cura inqvirunt *Interpretes*, qvi factum ſit, ut unꝰ tantum, isq; primus poſt motionem ſit ſanatus. Omnes ferè ad miraculum confugiunt, ut ſe expediant, qvia ſi naturale fuiſſet, ſemper omnesq; ſanaſſet, ſicut ſemper & omnis ignis calefacit, Sol illuminat. Sed nimis debili fundamento miraculũ innititur. Res naturales ſemper eundem effectum producunt, niſi impediantur vel mediorum vel ſubjectorum vitio. Nec Sol hyeme calet, aut thermales aqvæ efficaces, nec fructus floresq; frigus generat, aut ad generationem ſobolis ſenex ſufficit. Qvin liberalior juſto illatio, omnibusq; remediorum generibus non parum iniqva, B qvæ nec ſemper nec omnibus ſanitatem præſtant. Nobis, ut ex hoc locò non miraculum, ſed conſuetus naturæ curſus evincatur, levis erit labor. Ὁ πρῶτος non tam de ordine loqvitur, qvam tempore, ut mens autoris ſit, ſimulac poſt motum aqvarum qvis intrarit, aqvarum ſalutarium vim expertum eſſe. Ita Græci Medici τὴν πρώτην urgent in elleboro exhibendo & vomitibus, in morbis, h. e. ſubitò faciendis non exſpectata concoctione, ſed primo morbi tempore. *Hipp.* 4. *Aph* 10: Medicari in valde acutis, ſi materia turgeat, eodem die. *Galenus* ſimili conſilio eodem die dat veratrum in calcis fractura. Qvod in hydrope aliisq; idem *Cous*, *Oribaſius* &c perſuadent. Huic contrarium, τὸ δεύτερον, de tempore poſteriore adhibet *Jud.* v.5. Apud profanos πρῶτος de tempore, inprimis *Homerum* Odyſſ. ult. de Achille, cui primum contigit Trojæ ſub mœnibus altis occumbere, ubi *Euſtathius*: πρῶτα ἤγουν πρὸ καιροῦ. Adverbia hæc urgentibus, nomina C pro Adverbiis in Scriptura uſitata ex *Pſal.* 75, 3. *Eſa.* 41, 2. *Thren.* 1, 9. *Marc.* 8, 32. reponam. Qvod ſi πρῶτος nativa nominis ſignificatione ſervandus in ordine, collectivum crederem ſingularis pro plurali per Enallagen, ſimilium locorum autoritate fretus *Jeſ.* 33, 7. 2. *Sam.* 19, 41. *Joh.* 8. *Epheſ.* 6. *Apoc.* 21, 21. Ratio ſuadet, qvia 1. plures ad piſcinam confluxerunt, 2. Miraculi major eſſet

fides,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

fides, ſi ad plures commodum ſpectaret, & ſanè miracula nume- A
rum amant. 3. Impotentiam portentoſæ aqvæ proderet, uni pro-
fuiſſe. 4. Si myſticum ſenſum cum Patribus hinc eruamus, *Au-
guſtino*, *Ruperto*, *Beda*, aqvæ perturbatio Domini paſſionem no-
tavit, qvam ad omnes fluxiſſe indubiè credimus. 5. Si plures
portæ ad piſcinam patulæ fuere, ut ſuſpicatur *Adrichomius*, om-
ninò eodem tempore plures eſſe potuerunt primi. Si unam por-
tam concedas, eamq; anguſtam, jam ſecundum naturæ captum
niſi unus intrare poterat nemo, unde ſubſidebat aqva, anteqvam
ſeqvuturis porta pateret. Qvidqvid ſit, preſſis ſacri hiſtorici ve-
ſtigiis inſiſtentes, τὸν πρῶτον accipimus & de ordine & tempore,
idq; in ſingulo numero, unumq; primum concedimus. Vel enim
primus ingrediens, aqvam turbatam ita contaminavit ægro cor-
pore, ut ſeqventibus ex uſu eſſe neqviverit, qvemadmodum a- B
pud nos fama ſparſit fontem medicatum S. Helenæ tertium ideò
exaruiſſe, qvod qvidam Venerea lue infectus illi ſe immerſerit.
Non Aponi, aliisq; thermarum locis freqventatis, aqvas lautior
qvis intrat, niſi poſt alterius egreſſum recens ex canalibus derive-
tur aqva. Qvod inprimis cavendum monet *Jaſolinus* Reg. 15.
Sunt fontes nonnulli ſordibus minus amici. Teſte *Seneca* lib. 3.
Qvæſt. Nat. cap. 26. *Boccacio*, in Cherſoneſo Rhodiorum fons
poſt certa intervalla ex imo fundo concitatur & perturbatur,
ſordidaq; qvævis injecta rejicit, nec qvieſcit qvam puritati ſuæ
reſtituatur. *Georg. Wernherus* de Adm. Hung. aq. fontem deſcri-
bit in Helvetia mirabilem in monte Engſtle in regione Argaw,
de qvo experimento cognitum aſſerit, qvod ſit impatiens ſordi-
um, ut ſi impuri in eum miſſum merſumve fuerit, per aliqvot
dies deinde non compareat, nec qvicqvam aqvæ reddat. Simi- C
lia de fonte juxta Rhenum, non procul ab Andernaco memorię
conſignavit *Wendelinus* in Præf. Nili. Aliter qvoq; ὁ πρῶτος
explicari poteſt, qvod anguſtus fuerit ingreſſus, ut anteqvam e-
grederetur primus, conſideret lutum ad ſumma per turbatorem
concitatum, indeq; inutilis, niſi novo accedente per Angelum
qvendam motu & agitatione. Qvanqvam enim *Adrichomius*

A in Jeruſ. deſcript.n.62 dicat amplam fuiſſe piſcinam, & *Antonius Medina*, longitudinem ad 200 paſſus, latitudinem 60, profunditatem ad 30 pedes extendat; certis tamen cancellis incluſa per anguſtam portam ingreſſuros admiſit, niſi per plures portas plures primos ſimûl immerſos dicas. Hinc perſpicuum, qvid ſibi velit Paralyticus: ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Dum enim vel hominem qværit, vel de ingreſſu litigat, ſubſidet aqvæ immerſa virtus, & à prædeceſſore inqvinatur.

IV. Piſcinæ Probaticæ effectus naturalibus ſunt ſimilimi, & aliis aqvis medicatis communes. Jacebant in porticibus πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, nempe cœci, claudi, aridi, exſpectantes ſalutarem aqvæ motum. Nervoſi generis ſunt morbi omnes, & aqvis medicatis ſolent expugnari. Credunt qvidem ſatis ad miraculi veritatem confirmandam cœcos, hoc fonte curandos,
B conferre. Sed nihil minus. Figamus pedem, ut conſpectior ſit impugnata fides. Miraculo non careret, ſi confirmata & à primis incunabulis producta cœcitas eo fonte illuminaretur. Non de his, ſed levioribus oculorum viſusq; defectibus & vitiis ſermo eſt, medicata unda abſtergendis. *Plinius* autor eſt l. 31. c. 2. in parte prima villæ Ciceronianæ Puteolis, erupiſſe fontes calidos perqvam ſalubres oculis, celebratos hoc Laureæ Tullii carmine:

Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida qvæ infuſo lumina rore levant,
Nimirum locus ipſe ſui Ciceronis honori
Hoc dedit, hoc fontes cum patefecit ope.
Ut, qvoniam totum legitur ſine fine per orbem,
Sint plures, oculis qvæ medeantur, aqvæ.

In agro Hungtingdonenſi ad Hailveſton in Anglia fonticuli ſunt, alter dulcis, alter ſalſior: hunc contra ſcabiem & lepram,
C illum contra oculorum hebetudinem valere perhibet *Cambdenus*. Oculorum doloribus balneum *Hippocrates* noſter commendat 6 Aph 31. Suffuſioni prodeſt aqva S. Helenæ, ut experimento Nic. Petræi firmat *Ericus Johannis* in Fontin. ſacr. p. 12. Ne aliunde plures advocem, ſufficit Chriſti exemplum *Joh. 9. v. 7.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

qvi cœcum ad Κολυμβήθραν Siloe amandat, ut ablueretur oculorum vitium qvantum curabile, incurabile enim & nativam cœcitatem ipſe per lutum & divinam poteſtatem abolevit. Apud piſcinam hujusmodi cœcos, non à nativitate lumine privatos, curatos credere cogimur, ne Chriſti potentiæ injurii, cœcos curandi rationem, illi propriam, aliis communicemus. Ideò non cœcum, ſed Paralyticum ex porticibus ſumpſit ſibi curandum Chriſtus, qvia illi per piſcinam curabiles. Difficilius qvippe & miraculo vicinius fuiſſet cœcitatem innatam exterſiſſe, qvam Paralyſin acqviſitam. Hæc autem ex antiqva luxatione, ſcirrho, in ætate ſenili, atrophia, aliisq; ſymptomatis Paralyticum noſtrum ſenem aridumq; infeſtantibus prorſus, niſi Chriſti ope, inſanabilis. Nec opus ad Tropum concurrere cum *Beda*, ut cœci ſint ſcientiæ lumine carentes, claudi, qvi ad ea qvæ vident implenda vires non habent, aridi, qvi dilectionis ſupernæ pingvedine carent: hi enim porticibus piſcinæ nec affixi fuere, nec à piſcina ulla emendari potuerunt qvanqvam centies turbata. A B

Claudis vel nervorum reſolutione & contractione vel oſſium vitio vel tumoribus obortis balnea percommoda. De fontibus Bajanis *Plinius* l 31. c. 2. *generatim nervis proſunt pedibus ve, aut coxendicibus, alia luxatis fractisq;.* Medicati noſtri S. Helenæ fontes fluxiones tumoresq; pedum non ſemel diſſiparunt. Sulphurearum aqvarum, lutiq; eadem facultas. Multiplex ea. Lutum enim emollit partes induratas, hinc balneum D. Bartholomæi in agro Patavino toto orbe celebratur, plenoq; uſu ad tumores, contractiones &c. acclamatur. Confert deinde ad reſolutionem & diſcuſſionem eorum, qvæ jam emollita ſunt. Tum ſiccat roboratq; nervoſas partes in fracturis, & luxationibus, deniq; refrigeratas partes calefacit, de qvibus operosè & eruditè *Fallopius* de Therm. Utriusq; elementi aqvas junxi calidas frigidasq;, ut in piſcina probatica eligat Lector, qvod vero propius viſum fuerit. Incertum enim, calida fuerit, an frigida. Nec magnopere refert, qvum & nitroſæ frigidæ ſint, ut acidulæ Spadenſes, Pugeanæ, Egerenſes &c. in qvibus qvoq; ebullitio obſer- C

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A vatur, visq; eadem, & calidæ frigidis ſubſtituantur apud *Aetium* l. 11 c. 30. qvanqvam thermæ placuerint in Hiſtoria, at eligendi arbitrium cuivis relinqvo. Par ſit de aridis judicium, ſive maraſmo, ſive contractione, ſive Paralyſi comprehenſis, proficuum balneorum uſum ſæpius expertis. Verè de aqvis *Plinius* l. d. *Qvod ſi qvis fide carere ex his aliqva arbitratur, diſcat in nulla parte naturæ majora eſſe miracula.*

Opponitur nobis *Comm.* 4. ſanatum poſt aqvæ turbationem, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι, qvocunq; morbo detineretur, qvod planè portento ſimile, neutiqvam naturali fontium virtuti conveniens. Cæterum *Comm.* 3 nominantur tantum τυφλοὶ, χωλοὶ, ξηροὶ, ut ſpecies nervoſorum affectuum, ſub genere τῶν ἀσθενούντων. De omnium generum morbis Scriptura haud repugnante exponimus. Ita enim Univerſalis affirmativa non rarò per
B Synechdochen generis ad ſpecies reſtringitur *Exod.* 9, 6. 32, 3. Ita *Matth.* 4, 23.: Sanans πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ, de omnis generis morbis, neutiqvam de ſingulis generum accipiendum, ut rectè *Glaſſius.* Nam cum multi in Palæſtina eſſent morbi, ſoli cœci, claudi, muti, ſurdi, paralytici, hydropici, febricitantes, leproſi, hæmorrhoides ſanati dicuntur, nec hi omnes, ſed ex qvibusdam aliqvi. Eo ſenſu & Petrus *Act.* 10, 12. πάντα τὰ τετράποδα vidit demiſſa, ſeu omnis generis animantia. Certè niſi valdè fallor vel hæc qvoq; D. Joannis erit ſententia, vel nullus in Palæſtina morbus fuit. ᾧ δήποτε igitur de illis interpretamur, qvi curari potuerunt, alioqvin tantum Chriſto incurabilium Medico decederet, qvantum piſcinæ accederet. *Patres & Interpretes* piſcinam noſtram aqvæ Baptiſmi aſſimilant, cujus uſum fideles tantum, & ſanabiles, non omnes, qvod dolen-
C dum, experiuntur. Nihil in Italia freqventius, univerſalia morborum remedia ex fontibus D. Virgini ſacris depromendi. Fama Helenæ noſtræ æqvè fuit liberalis, & qvod mirandum, Hornhuſanas aqvas, non ita pridem nimio concurſu notas, contrarios etiam morbos tollere, cœcitatemq; ferè à nativitate, ſcriptorum qvorundam licentia prodidit. Nos debita Chriſti miraculis religio-

ſigione, aſſerimus per piſcinam morbos expiatos humana arte A
curabiles, at Chriſtum, deſperatum annis, viribus, & magnitudine mali Paralyticum, ſuæ curæ ſubjeciſſe, ut ſe Dei parem oſtenderet. Nam

V. Meſſiæ in carnem manifeſtato ingens majeſtatis divinæ detrimentum accederet, ſi alii, ſi piſcina portentosè curaſſent. Ipſe loqvatur Jeſus *Joh.* 15, 24: Si opera non feciſſem in eis, *ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν*, peccatum non haberent. Unde miracula per Chriſtum, non piſcinam, edita vocantur *ἔργα πατρός* *Johan.* 8. v. 41. *τοῦ Θεοῦ* *Johan.* 9. v. 3. Ad qvam gloriæ prærogativam aut ſocietatem qva pietate piſcinam adſcribemus? Mihi certè nec libet nec licet eſſe tam impio. Per filium omnia miracula curationis edi voluit Deus in N. T. vel Apoſtolos ejus vi communicata, qvia ſolus is infirmitates noſtras portavit. Unde hoc capite Joannis ex miraculis Meſſiam ſe rectè pro- B
bavit, qvæ per annorum 400 ſilentium poſt Malachiam defierant, ut eo ſigno, tanqvam certiſſimo, tempus adventus mortalibus innoteſceret. Legiſſe me memini, qvi ſub adventum Chriſti, miraculum piſcinæ incepiſſe ſcripſerint, ut venientem Meſſiam prædiceret. Sed fingunt, ut ficta excuſent. Tacent ſacri Hiſtorici, in deſcribendis hujus notæ portentis, alioqvin diligentes, nec præter Joannem, præſentiæ ſuæ inſtantis ullum voluit Meſſias prænuncium. De tempore qvo fluxus virtusq; piſcinæ cepit, nihil apud autores invenias, ut vero ſit ſimile pro naturali fonte habitam ab omnibus. Qvando deſierit indicat *Tertullianus* l. adv. Jud. c. 13: Et piſcina Bethſaida uſq; ad adventum Chriſti curando invaletudines Iſrael, deſiit à beneficiis deinde cum perſeverantia furoris ſui nomen Domini per ipſos blaſphemaretur. Scilicet naturalium rerum ubertas Deo amico & faventi adſcri- C
benda, qvam nobis ad devia vitiorum deflectentibus juſto judicio ſubtrahit. Fontium autem ſiccitatem, qvam ſæpe experimur, Dei vindictæ debemus *Pſal.* 104, 10. *Joel.* 1, 20.

VI. Miraculum piſcinæ probaticæ nullus Scriptorum veterum vel minimo apice agnovit. D. *Joannes* inter mirabilia, à

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A naturæ lege conſueta abhorrentia, non recenſet, ſed ideò videtur adduxiſſe, ut præmiſſis curabilibus per naturam ad incurabilia deſcenderet ſoli Chriſto relicta. *Joſephus* lib. 6. bel. Jud. c. 6. ſtagnum, à piſcina probatica parum differens, deſcribit, ſed ſine miraculi ullius mentione. Si Judæum averſeris, ſcito, res Chriſtianas candida ſatis fide pertexuiſſe, & ſi famam miraculorum Chriſti denigrare propoſitum fuiſſet, felicius odium exſeruiſſet aucta in immenſum piſcinæ virtute, inprimis ſi Chriſtum anteceſſiſſet. *Benjamin* in Itin: *Ibi conſpicitur in hunc usq; diem piſcina, in qva mactabant victimas ſuas: ibi etiam Judæi ſcribunt nomina ſua in pariete.* Planè ad morem noſtrum. Sed nihil de miraculo, nec ille, nec *Nonnus* Paraphraſtes Joannis, qvi Angeli motionem ſicco pede tranſilivit, addiditq;

Ἅλμασιν αὐτομάτοισιν ἰδὼν ὀρχούμενον ὕδωρ.

Saltibus ſpontaneis videns ſalientem aqvam.

B h. e. nulla cauſa inſolita naturæ, ſed à ſuo principio commotam. Præter æqvum fasq; commiſiſſent omnes ſilentio damnando, ſi divina reticuiſſent miracula. Enimverò *Sacramentum Principis abſcondere bonum, opera autem Dei revelare & confiteri, honorificum eſt Tob.* 12, 7. Judæos veteres naturalem credidiſſe teſtatur *Rudolph. Gualtherus* hom. 34. in Joh. atq; ideò nullam hujus feciſſe in ſcriptis ſuis mentionem. Certè v. 16. Chriſto non ſuccenſent, qvod vim divinam aqvæ eluſerit, ſed qvia Sabbathum violaverat, Nec ægrè tuliſſent, qvod curaverit eum qvem ſciebant incurabilem, niſi inſitâ malitiâ de omnibus Chriſti actionibus judicandi licentiam ſibi ſumſiſſent. Non usqvam malè feriati ipſi exprobrarunt, qvod paria cum illo piſcina fecerit. Vero ſimilius objeciſſent qvod per piſcinam miraculoſam admiranda opera ediderit, qvam per Beelzebub *Matth.* 12, niſi qvotidianam

C & planè naturalem piſcinę virtutem habuiſſent perſpectam. Vulgus ipſum nunqvam tantopere æſtimaſſet miracula Chriſti, ſi ſimilem curandi felicitatem in piſcina obſervaſſet. Viſo autem Chriſti opere, v. 23, *nonne*, inqviunt, *hic eſt filius David?* Omnes ægri hoc pacto in Judæa, ſine Chriſto, valetudinem amiſ-

ſam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

ſam recuperaſſent, nec Centurio de puero ſuo paralytico anxiè A
adeò laboraſſet, qvum per milites facilè amoveri potuerint in pi-
ſcinam ingreſſuri. Non nos movet אֶשֶׁר *Eſched* effuſio, qvod-
qve per aqvæ ductum ex ſuperiori templi loco in vallem deducta
ſit aqva, ut exinde cum *Chemnitio* Magno naturalem cauſam ex-
cludamus: nam & Thermæ plerumq; , ut & medicatæ aliæ a-
qvæ, Aponi, & Bajis, Semniciæ &c. per canales inducuntur.
Fundi hic præcipua habenda ratio, qvam defluentes aliunde a-
qvæ augent. An ex victimis increverit efficacia, nec affirma-
rim, nec facile negarim. At Ezechiæ eſſe piſcinam, de qva
4 *Reg*.20. *Adrichomio* non probatur. Qvicqvid ſit, arbitris natu-
ræ ſubinde iniqvioribus tanto minus hic accedendum, qvod
cum *Lavatero* in Neh. thermas omnes miraculoſas credant, ex
fluxu perpetuo & igne calente qvi deficiat in inferioribus.

ANNOTATIONES AD HI- STORIAM PARALYTICI SECUNDI. B

ΠΑίδα Centurionis de filio, non ſervo, variis argumentis
inducti, ſumus interpretati. Sic enim paſſim ſacri profa-
niq; loqvi amant. Notandum tamen in N.T. qvando
παῖς Chriſto tribuitur, ubiq; de ejus in carne humilitate, adeo-
qve ſervili habitu eſſe ſermonem. Qvando verò de æterna ejus
generatione & divinitate agitur ὑὸς vocatur non παῖς. Alia ra-
tio de aliis. *Johannes* enim 1. Epiſt. c. 2. v. 18 παιδία vocat audi-
tores, filiolos, qvos v.1. 12. 28. τεκνία, v. 7. ἀδελφȣ̀ς appellat, &
paſſim ἀγαπητȣ̀ς. Nominisq; rationem reddit v. 13, qvia patrem
cognoverunt. Δȣ̃λον qvo ſenſu Lucas nuncupaverit, in Hiſtoria
dictum. Δȣλεία ſervitus apud *Suidam* tribus modis dicitur, C
Primo, *ſecundum ipſam Dei creationem. Ut ille dicit: Omnia
ſunt tua ſerva*, h.e. tibi ſerva, tibi ſerviunt, rerum omnium
creatori. Secundo, *ſecundum fidem, ut qvum dictum eſt, li-
berati à peccato, Juſtitiæ ſervi facti eſtis.* Tertio, *ſecundum civi-
lem vitæ rationem, qvemadmodum eſt illud, Moſes legis ſervus.*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A Si in tantas anguſtias compulſus fuero, forſan dicam δȣλον fuiſſe, ſed libertum jam & pileo donatum. Ita enim l.37. ff. t.15.§ 9. libertus & filius conjunguntur, & l.3.ff. t. 5. §.31. libertus & amicus. Aliud Lucæ commentum p. 17. adduximus ex l. 4. §. 5. lib.40. ff. de ſtat. liber. tit. 7. ubi ſervire nobis illi intelliguntur, qvos curamus ægros. Loqvitur qvidem rubrica de ſervis ægris, qvod dies infirmæ valetudinis anno annumerandi ſint, qvia *cupientes ſervire propter adverſam valetudinem impediuntur*: ſed pari ferè ratione, qva obſeqvium ægri præſtant Dominis, & ægri ſuis Medicis ſunt obedientes. In hoc igitur textu generaliter diſſerit, in priori ſpecialiter. Non eſt qvod obvertat ſcrupuloſus Centurionem vel Judæum fuiſſe, vel Chriſto nomen dediſſe, adeoq; nullum inter ſervum liberumq; valuiſſe diſcrimen: Nam ex Judæorum grege non fuiſſe probatum contra *Adamum à Contzen* in Hiſtoria, & apud hos qvoq; ſervorum miſerior

B condicio qvam ingenuorum. Fateor *Exod.* 21.v.20. Dominum mulctari ſi ſervum percuſſerit ad mortem, ſecus qvam in foro Romano, cæterum qvæ v. 2. ſeq. de mancipiis Ebræis afferuntur, Romano juri non adverſantur. Certè in Republica Ebræa hodierna, ſiqvidem Reſpublica vocanda, mancipia emuntur & venduntur aliarum gentium more, teſte *Leone Mutinenſe* c.4. p.5. de Rit. Hebr. Si Chriſti doctrinam profeſſus eſt, non ea fuit audacia, ut Romanas leges abrogaret, qvamdiu ſub Romanis vexillis militavit, poſſet enim, Nicodemi prudente timiditate, clam pius eſſe & Chriſtianus. Imò ſalvo Chriſtiani jure, mancipia aluit, qvod hodiernis Siculorum, Melitenſium, & Hiſpanorum moribus receptum. In Concilio Toletano l. 1. *Decret. Greg.* c. 2. de ſervorum ordinatione ſtatutum eſt, *ut nullus Epiſcoporum deinceps ad ſacros ordines eos promovere præſumat, niſi prius à Do-*

C *minis libertatem fuerint conſecuti. Et ſi qvilibet ſervus fugiens Dominum ſuum, qvalibet calliditate aut fraude ad gradus pervenerit eccleſiaſticos, decretum eſt ut deponatur, & ejus Dominus eum recipiet.* Juris igitur Romani obſervantiſſimus Centurio ſub vexillis ſuis ſervos admiſit nullos, nulla urgente neceſſitate, niſi

manu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

manumiſſos, qvod ex *Eutropio*, *Iſidoro*, *Penna* didicimus, ſiqve Domino ſciente militiæ ſervus nomen dedit, hoc ipſo ingenuum fieri voluit *Juſtinianus*. Hic autem παῖς Centurionis poſtea Centurio qvoq; factus ſi credimus *Dextro*, qvia ab inferiori ordine ad ſupremum virtute emerſerunt. A

Inſolitus & ætati & profeſſioni puero iſti Paralytico morbus, qvia ad militiam juvenes eligebantur. *Horat.* l.3. Od.2.

Pauperiem pati
Robuſtus acri militia puer
Condiſcat.

Idem lib.1. Epiſt. 18. de Lollio:

—— —— *deniq; ſævam*
Militiam puer, *& cantabrica bella tuliſti.* B

Vegetius incipientem pubertatem elegiſſe Romanos autor eſt l 1. cap. 4. de qvibus conſulendi *Stewechius*, & *Naudæus* in Erudita de ſtudio Militari Diſſertatione. Vivendi genus immunitatem præſtaſſet niſi à violentiori cauſa è temperata temperie deturbatus fuiſſet. De temperatioribus enim plagis miles legebatur, ex laudato *Vegetio* lib.1. R. M. c.2. ob mortis contemptum & prudentiam militari homini neceſſariam, non ex promiſcua plebe, qvod moribus noſtris uſitatum. Negant ſummi qvidam Viri utrumq;, eo qvod Aſtures & Cantabri in ſexto climate Romanos diu ancipiti victoria exercuerint, nec reqviratur excellens adeò judicium mentisq; ſolertia in milite, deniqve qvia in aliis climatis qvibuscunqve fortes producantur. Cæterum ſive de Ducibus ſermo ſit, illi optimi in bello, qvi nati militiæ, ad verborum & lingvæ certamina rudes, & ingenio honeſta magnaqve appetentes, *Liv* lib. 10. ſive de milite, C qvi ipſi ſua per ſe munia obeunt, ducisq; partem implent, *Tacit.* l 1. Hiſt. ſine prudentia tamen neuter timoris & audaciæ modum ſervabit, qvod apud *Dionem* lib. 50 Antonius triumvir de ſe gloriatur, qvæ apud qvascunqve nationes uſu & neceſſitate acqviritur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

A # *ANNOTATIONES AD HISTORIAM PARALYTICI TERTII.*

APud *Marcum* & *Lucam* hujus hiſtoriæ ſeries manifeſta. *Matthæus* nonnihil ſe involvit, in qvo enodando poſt *Auguſtinum* feliciter deſudavit in Harmonia *Chemnitius*, Theologus qvidem ſummus, ſed in Medicina non ita verſatus. Qvemadmodum enim harmoniam hanc Hiſtoriæ Paralytici amplector ut vero affinem; ita in morbi genere à tanto Viro diſſentire cogor, credit enim Paralyticum noſtrum non in parte aliqva corporis, vel in uno latere tantum læſum fuiſſe, ut duci potuerit: ſed in toto corpore nervos intercepto motu ita reſolutos, ut non potuerit in ſella ſedere, verum ut lecto affixus portatus fuerit, unde *Celſum* explicat, utrumq; &
B ἡμιπληγίαν & ἀποπληξίαν paralyſeos nomine vocantem. Verum tamen Paralyticum textus ſacer perſuadet, cui & deſcriptio favet. Addo, qvod fidem & certam in Chriſtum fiduciam habuerit Paralyticus, alioqvin patienter adeò non paſſus fuiſſet ſe per ædium contignationem ad pedes Chriſti demitti, judice *Chryſoſtomo*. Αὐτῶν & Paralyticum & bajulatores reſpicit, qvia unusqvisq; fide ſua vivit. In Apoplexiâ autem deletis ſenſibus omnibus externis internisq;, in Paralyſi ex parte remanentibus, qvomodo fides ſupereſſe poſſit ſine ratione, cum ratione non video. Præterea alloqvutus hominem Chriſtus, bono animo eſſe jubet: Θάρσει τέκνον. Apoplecticum ſine intellectu aut ſenſu, qvis ita ſanus compellaret? & qvid fiducia ſine ratione? In Paralyſi vel unius lateris, vel partium privatarum, ſalva ratio viget, qvia illæſum cerebrum vel ex parte, vel totum. Nimis imbelle
C eſt argumentum Magni *Chemnitii*, pro Apoplexia, qvia lecto affixus debebat portari, qvum in ſella non poſſet ſedere. Sanè ſi reſolutione teneatur truncus inferior illæſo capite, ſupernisqve partibus, greſſus ſublatus erit, portandiq; orietur neceſſitas. *Aetius* tetr. 1. ſerm. 3. c. 6. diſtingvit accuratè inter geſtationem in lecto & lectica. *In lecto* geſtandos, *qvi ſe erigere non poſſunt. In*

lectica

lectica vel decumbentes, ut hydropicos, reſolutos &c. vel deſidentes. A
Celſ. l. 2. c. 15. Nunqvam geſtari corpus dolens debere ſuadet ſive id in toto, ſive in parte ſit, *niſi tantum in ſolis nervis dolentibus.* Portantur igitur reſoluti, qvanqvam totum corpus Apoplecticum non ſit. Tantum Medicarum rerum exacta cognitio Divinis Interpretibus & ornamenti & utilitatis afferre poſſet, ſi tam illi nobis faverent, qvam nos illis. Qvicqvid ſit, ut Chriſtiani mutuo amore invicem, dum in Eccleſia militante verſamur, ſine fuco, ſine alterius obtrectatione proſeqvamur, Deo vivamus ſanctè, & beatè moriamur.

Atq; hæc de Paralyticis N.T. in mentem calamumq; venerunt. Qvartus occurrit *Actor.* 9. v. 33. Æneas nomine, ſpacio annorum octo παραλελυμένος, qvem Petrus, per qvem tam contemptibili Teſte multo mirabilius divinitas ſe ipſa perſuaſit, ut loqvitur *Auguſtinus* l. 22. Civ. Dei ca. 5. in nomine Jeſu ſanum B
ſurgere juſſit. Qvicqvid autem de hoc argumento dici poſſet, qvum per ſuſceptam materiam decurreremus, omne abſolvimus. Jam manum de Tabula.

Errata graviora.

Pag. 3. lin. 21. neſcio ubi viderit, lege: rectè ibi viderat. P. 17 lin. 3. L. 2 ff. lege: L 1. ff. pag. ead. lin. 6. L. 2 §. lege: L. 4. §. pag. 24. lin. 1. ſiylloge, lege: ſylloge.

Reliqva æqviorem Lectoris cenſuram merebuntur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Royal Library, Copenhagen.
1,-449 4° 1915